

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Kürdəmirdə
televizor
partladı -
3-ü azyaşlı
olmaqla,
5 nəfər
yandı
yazısı səh.13-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 22 aprel 2019-cu il Bazar ertəsi № 85 (7255) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bu gündən problemlı kreditlərə görə ödənişlər başlayır

Ekspert: "Bezi məsələlərlə bağlı suallar var ki, onların cavabları hələ verilməyib..."

yazısı səh.5-də

Moskvada qətl törədən Orxanın valideynləri "Yeni Musavat"a nələr danışdı? - Səfər qeydləri

yazısı səh.10-də

İcra başçısının müavinindən məktəblinin ölümü barədə şok açıqlama - direktor ifşa edildi

yazısı səh.3-də

Tramp aprelin 24-də "soyqırım" deməyəcək, çünki...

yazısı səh.9-də

"Qan pulu" ilə bağlı iki məhkəmənin fərqli qərarı - şəhid ailəsi nədən narazıdır?

yazısı səh.6-də

Əməkdaşımız Pasxa günündə Bakıdakı "Müqəddəs Məryəm" kilsəsində oldu - reportaj

yazısı səh.14-də

Ukrayna prezidentini seçdi - Poroşenko ilə yola davam, yoxsa?

yazısı səh.12-də

Bu gün Leninin ad günüdür - "dahi rəhbər" in Azərbaycana ən böyük pisliyi

yazısı səh.3-də

Politoloq: "Putin Paşinyana münasibətdə gözləmə mövqeyindədir..."

yazısı səh.11-də

Dünyada evdar kişilərin sayı artır - səbəblər

yazısı səh.15-də

QARABAĞ ÜÇÜN MƏXFİ "YOL XƏRİTƏSİ", YOXSƏ GİZLİ ANLAŞMA...

"Bolton planı" "Lavrov planı"na qarşı; Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin növbəti görüşü okeanın o tayında reallaşsa bilər, əgər...; politoloqlardan ilginç rəylər

MUSAVAT.COM
onlayn ictimai-siyasi qəzet

yazısı səh.8-də

Xaricdəki anti-Azərbaycan qüvvələrini daxildəki "5-ci kolon"la birləşdirən hədəf

Ölkəmizə qarşı çirkin kampaniyanın pərdəarxasında nələr var? Azərbaycanın "qırmızı xətti" ... yazısı səh.4-də

Eldar Namazov:
"Bu, Azərbaycan üçün növbəti siyasi tələdir"

yazısı səh.7-də

İsgəndər Həmidov:
"Aramıza elə bir nifaq salıblar ki..."

yazısı səh.3-də

Tofiq Zülfüqarov:
"Duğinin məqsədinin nə olduğunu demək çətinidir"

yazısı səh.9-də

22 aprel 2019

XI sinif şagirdləri buraxılış imtahanı verdilər

Dünən Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) 29 şəhər və rayonda orta ümumtəhsil müəssisələrinin 11-ci sinfində təhsil alan 22748 şagird üçün buraxılış imtahanı keçirib.

DİM-dən verilən məlumata görə, imtahan prosesinin idarə olunması üçün DİM-də operativ qərargah fəaliyyət göstərərək, müntəzəm olaraq imtahanın keçirildiyi binalarla əlaqə saxlanılıb və imtahan prosesinin gedişi nəzarətdə olub. Bütün binalarda imtahan təlimatına uyğun şəkildə keçirilib, şagirdlərin öz bilik səviyyələrini nümayiş etdirmələri üçün zəruri şərait yaradılıb.

Aprelin 22-dən etibarən DİM-də imtahan protokollarının və cavab vərəqlərinin emalına başlanılacaq. Yazı işləri (açıq tipli tapşırıqların cavabları) DİM və onun regional bölmələrində müvafiq təhlükəsizlik tələblərinə cavab verən ekspertiza (yoxlama) zallarında, qapalı şəraitdə, kompüter arxasında markerlər tərəfindən yoxlanılacaq. Yazı işlərinin yoxlanılması üçün proqram təminatı Dövlət İmtahan Mərkəzinin mütəxəssisləri tərəfindən hazırlanıb.

Hər bir yazı işi əvvəlcə "scan" olunur və 2 marker tərəfindən qiymətləndirilir (markerlərin qiymətləri arasında fərq yaranıqda həmin yazı işi proqram tərəfindən 3-cü markere göndərilir). Yoxlama zamanı markerin kompüterinin monitorunda yazı işinin müəllifi haqqında heç bir məlumat (ad, soyad, ata adı, şagird kodu, ünvan və s.) verilmir. Monitora yalnız yazı işi, yazı işini qiymətləndirmək üçün meyarlar və qiyməti daxil etmək üçün müvafiq sahə göstərilir. Bundan əlavə, imtahanda şagirdlərə təqdim olunan hər bir tapşırıq üçün ayrıca qiymətləndirmə meyarı hazırlanıb və markerlər hər hansı bir tapşırıqda aid yazı işini yoxladıqda məhz həmin tapşırığın qiymətləndirmə meyarına əsaslanırlar. Qiymətləndirmə meyarlarında tapşırığın mümkün həll üsulları və ehtimal olunan (gözlənilən) cavablar nəzərə alınır. Qiymətləndirmə meyarı tapşırığın qiymətləndirilməsi üçün dolğun təlimatdır və marker yazı işini qiymətləndirərkən həmin tapşırığın qiymətləndirmə meyarından kənara çıxmır.

İmtahanda istifadə olunan açıq tipli tapşırıqların yoxlanılması uzun müddət tələb etdiyindən nəticələrin yay qəbul imtahanları keçirilənədək elan olunması nəzərdə tutulur.

**Abunə daha sərfəlidir -
"Yeni Müsavat" abunə
kampaniyasını davam etdirir**

"Yeni Müsavat" qəzeti oxucularına bəyan edir ki, abunə yazılmaqla qəzeti daha sərfəli qiymətlərlə əldə edə bilərsiniz.

Köşklərdən alınan qəzetin bir nüsxəsi 60 qəpikdir. Abunə ilə qəzetin bir nüsxəsi isə sizə daha ucuz - **48 qəpiyə** başa gələcək.

Aylıq abunə - 12 AZN

3 aylıq - 36 AZN

6 aylıq - 72 AZN

Abunə yazılmaq üçün yaşadığınız ərazidə istənilən poçt şöbəsinə müraciət edə bilərsiniz.

Eyni zamanda Poçt Daşıma Mərkəzinin baş ofisi ilə:

(012) 598-49-55 nömrəsi ilə əlaqə saxlaya bilərsiniz.

Bundan başqa "Qaya" Mətbuat Yayımı ilə də abunə yazıla bilərsiniz.

Əlaqə üçün telefon: 012-565-67-13, 012-564-48-96

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi loqotipi Türkiyədə təkrarlandı

Türkiyədə 19 May 1919-cu il tarixinin 100 illiyi münasibətilə düzəldilmiş loqotip mübahisələrə səbəb olub. Loqotipin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinin loqotipi ilə eyni olması sosial şəbəkədə aktual mövzudur.

Müasir Türkiyənin qurucusu Mustafa Kamal Atatürkün İstanbuldan Samsuna getməsi ilə başlayan İstiqlal savaşının ilk günü sayılan 19 May 1919-cu il tarixinin 100-cü ili üçün Türkiyə Prezident Administrasiyasının mətbuat xidməti tərəfindən xüsusi loqotip düzəldilib. 100-cü il loqotipi İdman və Gənclər Nazirliyi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi kimi qurumlar tərəfindən 2019-cu il ərzində bütün rəsmi tədbirlərdə və yazışmalarda istifadə ediləcək.

Virtualaz.org-un Türkiyə mətbuatına istinadən verdiyi xəbərə görə, loqotipin rəsmi saytına daxil olanda diqqət çəkən bir detal üzə çıxır.

Saytda loqotipin "Alqoritm" şirkət tərəfindən düzəldiyi məlum olur. Saytdan bəlli olur ki, "Alqoritm" şirkəti "Ədalət və İnkişaf Partiyası" (AKP) və bir çox Türkiyə dövlət qurumları üçün xidmət göstərir. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi üçün istifadə olunan loqotipin eynisini düzəldən şirkətə bu loqotip üçün nə qədər pul ödənilirdiyi də müzakirə mövzudur.

**10 min
dollardan çox
kredit borcu
olanlara da
güzləndiriləcək**

Prezident İlham Əliyevin Azərbaycanda fiziki şəxslərin problemlə kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında Fərmanından sonra məbləği 10 min dollardan yuxarı olan kredit borcları üçün də müəyyən addımlar atılacağı gözlənilirdi. Modern.az-ın əldə etdiyi məlumata görə, fiziki şəxslərin problemlə kreditlərinə dair kompensasiyalar tam ödənildikdən sonra hüquqi şəxslərlə bağlı da fərman verəcək.

Mənbə qeyd edir ki, 2015-ci il devalvasiyalarından sonra sahibkarlara xeyli dərəcədə ziyan dəyib. Onlar da devalvasiya nəticəsində daha çox kredit ödənişi etmək məcburiyyətində qalıblar. Bu səbəbdən də 10 min dollardan yuxarı kreditlər məsələsi müzakirə edilir. Hazırda bununla bağlı bir neçə həll variantında təkliflər hazırlanır. Yaxın vaxtlarda təkliflərin ölkə başçısına təqdim ediləcəyi gözlənilir.

**Uşağınıza məktəbdən gələrkən
verəcəyiniz 20 vacib sual**

Valideynlər bir çox hallarda uşaqlarına məktəb haqqında yalnız suallar verir və nəticədə də cavab nə valideyni, nə də uşağı qane etmir. Uşağımızın necə bir dərslər günü keçirməsindən, məktəbdə nələrin baş verməsindən həmişə maraqlı oluruq. Moderator.az valideynlər tərəfindən uşaqlarına veriləcək vacib sualları təqdim edir:

1. Bu gün məktəbdə olan ən gülməli şey nə idi?
2. Biri sənə üçün inanılmaz xoş bir hərəkət etdimi?
3. Bu gün hansı yeni məlumatları öyrəndin?
4. Nahara nə yedin?
5. Tənəffüsdə nə oyunu oynadın?
6. Sınıfdə burnunu qurdalayan birini gördünmü?
7. Bu gün kimin üçün nə yaxşılıq etdin?
8. Bu gün səni nə gülümsətdi?
9. Bu gün səni çətinə salan nə oldu?
10. Sınıf yoldaşlarından biri nə vaxtsa müəllim olsa, kimi seçərdin?
11. Özün sabah sinfin müəllimi olsaydın, nə öyrədərdin?
12. Bu gün səni əsəbiləşdirən biri oldumu?
13. Hələ dost olmadığın biri varmı ki, onunla dost olmaq istəyirsən?
14. Tənəffüsdə sənə üçün ən yadda qalan maraqlı hadisə nə oldu?
15. Müəlliminin ən vacib qanunu nədir?
16. Dərs ili bitənə qədər müəlliminin etmək istədiyi nə var?
17. Sınıfdə qarşında oturan şagird kimdir?
18. Məktəbin ən əyləncəli yeri harasıdır?
19. Sınıfdə qaydalara riayət etməyən kimlərsə varmı?
20. Məktəbdə oynadığınız oyunların hansında hədəfinə çatmaq istəyirsən?

**Bu günün hava
proqnozu:
yağış, qar...**

Aprelin 22-də ölkə ərazisində gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında dəyişkən buludlu olacağı, aralıq tutulacağı, gün ərzində bəzi yerlərdə yağış yağacağı gözlənilir.

Gün ərzində aralıq güclənən şimal-qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 4-6° isti, gündüz 7-11° isti, Bakıda gecə 4-6° isti, gündüz 8-10° isti təşkil edəcək. Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 763 mm civə sütunundan 767 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 75-85% olacaq.

Azərbaycanın rayonlarında şimşək çaxacağı, fasilələrlə yağış, dağlıq və dağətəyi rayonlarda qar yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə leysan xarakterli intensiv olacağı, dolu düşəcəyi ehtimalı var. Ayrı-ayrı yerlərdə duman olacaq, həmçinin aralıq güclənən qərb küləyi əsəcək. Havanın temperaturu gecə 2-7° isti, gündüz 8-13° isti, dağlarda gecə 0-5° şaxta, gündüz 0-5° isti təşkil edəcək.

**Kamal
Kılıçdaroğluna
Ankarada hücum
etdilər**

Türkiyənin ana müxalifət gücü, Cümhuriyyət Xalq Partiyasının sədri Kamal Kılıçdaroğlu dünən paytaxt Ankaranın Çubuk rayonunda qatıldığı cənazə mərasimində hücumə məruz qalıb.

Musavat.com Türkiyə mətbuatına istinadən xəbər verir ki, Kamal Kılıçdaroğlu dünən Hakkari vilayətində İraqla sərhəddə PKK terror təşkilatının şəhid etdiyi 4 əsgərdən biri, professional əsgər Yener Kırkçının dəfn mərasimində qatılıbmış.

Cənazə namazının qılınmasından dərhal sonra bir qrup şəxs CHP sədrinə əvvəlcə sözlə etiraz edib, daha sonra isə onu vurmağa cəhd edib. Kılıçdaroğlu polis və jandarmın köməyi ilə hadisə yerindən uzaqlaşdırılıb və dəfn mərasimində yaxın bir evə götürüldü. Burada polis evin ətrafındakı qəzəbli kütləni dağıtmaq üçün tədbirlər görüb.

Ankara vilayəti isə hadisə ilə bağlı cinayət işinin başladığını və günhakar şəxslərin tapılıb cəzalandırılacağını bəyan edib.

İcra başçısının müaviniindən məktəblinin ölümü ilə bağlı açıqlama - direktor ifşa edildi

Səbail rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini Xalidə Bayramova 162 saylı məktəbin şagirdi Elina Hacıyevanın ölümündə onu ittiham edənlərlə bağlı açıqlama yayıb.

Musavat.com xəbər verir ki, o, Meydan TV-yə yazılı açıqlama göndərib. Həmin açıqlamadan bir daha məlum olub ki, Elina intihara cəhd etdikdən sonra təcili yardım dərhal hadisə yerinə çağırılmayıb.

"Aprelin 4-də səhər saat 09:57-də 162 nömrəli məktəbin direktoru Sevinc Abbasovadan mənə zəng oldu ki, şagirdlərdən biri pəncərədən yixilib. Məktəbə 11:01-də çatdım (bu barədə məktəbin kamerasında qeyd var). 6 dəqiqə sonra, 11:07-də mən təcili yardıma zəng etdim" - Xalidə Bayramova deyib.

Beləliklə, məlum olur ki, hadisə baş verib, bundan bir müddət sonra Sevinc Abbasova Xalidə Bayramovaya zəng edir, amma təcili yardım çağırır. 1 saat sonra məktəbə Bayramova gəlir, amma hələ də təcili yardım çağırılmış olmur.

Həmin açıqlamanı təqdim edirik: "Bir sıra səbəblərdən, cəmiyyətimizi silkələmiş və ciddi narahat edən Elina Hacıyeva ilə bağlı faciəvi hadisəyə cəlb olunmuş durumdayam. Çox acı həqiqətdir ki, uşağı qaytarmaq mümkün deyil və

buna görə onun bütün yaxınlarına və dostlarına səmimi qəlbədən başsağlığı verirəm. Bu günə kimi dövlət məmuru və məsul şəxs olaraq hər hansı bir açıqlamadan və şərhədən yayınmışam. Və hesab edirəm ki, açıqlama verərkən diqqətli olmalıyam. Bütün hallarda, istintaq gedir və hüquq-mühafizə orqanları baş vermiş faciəyə obyektiv hüquqi qiymət verəcəklər.

Lakin bəzi məsələlər vardır ki, mətbuatda və sosial mediada spekulasiya və manipulyasiya predmetinə çevrilmişdir və hansıdakı mənim adım hallandırılır. Aprelin 4-də səhər saat 09:57-də 162 nömrəli məktəbin direktoru Sevinc Abbasovadan mənə zəng oldu ki, şagirdlərdən biri pəncərədən yixilib. Səbail rayon İcra Hakimiyyəti

başçısının birinci müavini olmaqla yanaşı, yetkinlik yaşına çatmayan şəxslərlə iş üzrə rayon komissiyasının sədri və Uşaq Fondunun rayon şöbəsinin direktoruyam.

Uşaqlarla iş mənim vəzifələrimə daxildir. Buna görə də belə bir zəng başa düşülən idi. Zəngdən dərhal sonra birbaşa rəhbərim olan rayon icra hakimiyyəti başçısına hadisə barədə məlumat verdim və onun tapşırığı ilə qeyd olunan məktəbə getdim. Yolüstü baş vermiş hadisə haqqında polisə məlumat verdim. Məktəbə 11:01-də çatdım (bu barədə məktəbin kamerasında qeyd var). 6 dəqiqə sonra, 11:07-də mən təcili yardıma zəng etdim. Elinaya çatmaq, şəraiti öyrənmək və anlamaq ki, təcili yardım hələ də çağırılmayıb, 6 dəqiqə buna sərf olundu. Sosial

şəbəkələrdə yayılan uşaqla birinci danışığın videoyazılış mənim tərəfimdən təcili yardım gəldikdən sonra, həkim uşağı müayinə edərkən 11:16-da aparılıb və 14 saniyə çəkib.

Qalan videolar xəstəxanada həkimlər Elinanı müayinə edən zaman tərəfimdən çəkilib. Belə çətin vəziyyətlərdə video çəkilişin aparılması praktikasına uzun illərdir malikəm. Belə etməklə məqsədim baş verən prosesin maksimum şəffaflığını təmin etmək, hadisənin sonrakı araşdırılması üçün faktları qeyd etmək olub. Xəstəxanada sadəcə müşahidə etmirdim, Elinanın həyata qaytarılması üçün lazım olan bütün tədbirlərin görülməsinin təmin olunmasına çalışırdım. Bu zaman keçirdiyim hiss və həyəcanları, ağrını və yanğını sözlə izah etmək mümkün deyil.

Sözgedən video mənim tərəfimdən Elinanın faciəvi ölümündən sonra anasının xahişi ilə ona verildi. Belə ki, bu çəkiliş ondan, hələ canlı, gözəl, ağıllı və xeyirxah qızdan qalan son xatirə idi. Sosial mediada və mətbuatda hadisə ilə bağlı adının hallandırılması və yazılanlar həqiqətə uyğun deyil. Mənim hərəkətlərimdə kömək etmək istəyi və ürək-yanğısından başqa digər motivlərin axtarılması qoy axtaranların vicdanında qalsın".

biz son iclasda aldığımız. Çox qəliz bir situasiya yaranıb. Görüşdə İsgəndər bəy təklif etdi ki, hərəkatdan biz tərəfin çıxardığı insanların məsələsi gündəmdən düşsün, çıxarılma məsələsi ləğv olunsun, hamının birgə iclası keçirilsin. Biz tərəf artıq qərarların verildiyini və qərarlara hörmətlə yanaşılmasını qeyd edirik. Düşünürük ki, bizim aldığımız qərarlar həyata keçməyə, fəaliyyət yenə də mümkünsüz olacaq, daxiləki problemlər davam edəcək. Əsas fikir ayrılığı bu məsələdədir".

İ.Həmidov mövcud durumu bu cür izah etdi: "Biz Tural bəylə oturub çay içdik. Başqaları gəlməmişdi. Aprelin 22-də saat 15:00-da ənənəvi olaraq hərəkatın idarə heyətinin toplantısıdır. Kimin iclasa gəlib-gəlməyəcəyini deyə bilmərəm. Kimin nə etirazı, sözü varsa, gəlib səsləndirə bilər. Əgər Tural bəy iclasa qatılsa, iclası da o aparacaq. Çünki dönmə sədri odur. İclasların olacağını şəxsən mənə deməyiblər. Əgər iclasları varsa, Allah köməkləri olsun. Bir də Allah vaxt, səbir versin, hər şeyi yerinə qoysun. Sadəcə, mənə ağrıdan odur ki, işlərimiz, təşkilatlanma kenarda qalıb, 21 gündür razborka ilə məşğulduq. Bir rejissorun göstərişi ilə aramıza elə bir niyyət salıblar ki, bilmirəm necə olacaq".

□ Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"

Bu gün Leninin ad günüdür - "dahi rəhbər" in Azərbaycana ən böyük pislili

Tarixçi: "O, yalnız öz xalqı üçün böyük şəxsiyyətdir..."

Aprelin 22-də uzun illər bizlərə rəhbər kimi təqdim edilən SSRİ-nin qurucusu Vladimir İliç Ulyanovun (Lenin) doğum günüdür. O, 1870-ci ilin 22 aprelində Simbirskdə doğulub. İnqilabçı ruhu ilə fərqlənən Lenin Sovet hökumətinin qurulmasında əsas fiqur olub.

Lenin 1879-1887-ci illərdə təhsil aldığı Simbir gimnaziyasını qızıl medalla qurtarıb. Daha sonra Kazan Universitetinin Hüquq fakültəsinə daxil olub. Tələbə hərəkatlarında iştirak etdiyi üçün Universitetdən xaric olunub. Onun böyük qardaşı 1887-ci ildə III Aleksandra "narodovolçuluq" da ittiham olunaraq edam edilib. Bəzi tarixçilərin yazılmasına əsasən, Lenin məhz bu hadisədən sonra tarixi-sirli frazasını işlədib - "Biz başqa yolla gedəcəyik".

1888-ci ilin payızında Leninə Kazana qayıtmağa icazə verilib. Burada o, N.E.Fedosyev tərəfindən təşkil olunmuş marksist dərnəklərin birinə üzv olub. Burada K.Marksın, F.Engelsin və Q.V.Plexanovun əsərləri mütakərrəf olundu. Marksın və Engelsin əsərləri Leninin dünya görüşünün formalaşmasında mühüm rol oynayıb və o, inamlı marksistə çevrilib...

Sovet dönməsində Leninin ad günü 15 respublikanın hər birində olduğu kimi, Azərbaycanda da böyük təmtəraqla qeyd edilirdi. Sovet imperiyasının çökməsi Leninin adını üreklərdən sildi. Amma bir sıra kommunist təmayüllü partiyalar hələ də bu ideologiyayı yaşadırlar.

Lenin cəmi 54 il yaşayıb (vəfat ili 1924). O, hələ də dəfn edilməyib və mumiyalanaraq Moskvanın Qızıl meydanında mavzoleydə saxlanılır. Lenin Mavzoleyi onun ölümündən qısa müddət sonra, 1924-cü ildə açılmaqla, əslində onun məzarına ilk vaxtlar giriş məhdudiyəti olub. Amma çox keçir ki, arxitektör Şusevin layihəsi əsasında yeni mavzoleycə ucaldırılır. Onun tikintisi isə tam olaraq 1930-cu ildə başa çatır. Leninin mumiyalanmış cəsədinin yuyulmasına, yuyulub dərmanlanmasına hər il təxminən 200 min dollar pul xərclənir.

Tarixçi Dilavər Əzimli "Yeni Müsavat"a bildirib ki, əslində Lenin öz xalqı üçün böyük şəxsiyyətdir: "O, ölməkdə olan Çar Rusiyasını SSRİ formasında bərpa etdi. Leninin böyük xidmətlərindən biri də elə bu olub. SSRİ-nin yaşaması üçün də əsas ərazilərdən biri Bakı idi. 20-ci əsrin əvvəllərində dünya neftinin 50 faizindən çoxunu Bakı verirdi. Lenin üçün də Bakı neftini ələ keçirmək böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. O dövrdə "solçuluq" adlandırılan bolşeviklər hesab edirdilər ki, Lenin onları ağ günə çıxaracaq. Azərbaycan bolşevikləri də bu minvalla Leninin ətrafında birləşdilər. Ancaq bu bolşeviklərin içərisində ermənilər çoxluq təşkil edirdi. Onlar öncədən məsələni hesablamışdılar və demək olar ki, Bakı Bolşeviklər Partiyasında çoxlu erməni var idi. Bunun da nəticəsində Bakı "26-lar"ın əlinə keçdi. Bu mənada neftə görə Azərbaycanı hədəfə alıb, əldən verməməyə çalışırdılar. Ona görə də işlər aparıldılar və Rusiya tərəfindən Azərbaycan işğal olunub SSRİ-nin ərazisinə qatıldı. Leninin Azərbaycan üçün xeyrindən danışmağa dəyməz. Çünki o, Rusiya maraqlarına xidmət edirdi. Azərbaycan SSRİ üçün yalnız iqtisadi baza rolunu oynayırdı və buna görə də çalışırdılar Azərbaycanı itirməsinlər".

Tarixçi bildirdi ki, Leninin gec-tez dəfn edilməlidir: "20-ci əsrin tarixində Lenin öz yerini tutub. O, vəsiyyət etmişdi ki, öldükdən sonra anasının yanında basdırınsınlar. Mənim aldığı məlumatlara görə, hazırkı mavzoleydə Lenindən əsər-ələmət qalmayıb. Belə bir məlumatlar da yayılıb ki, artıq orada saxlanılan Lenin yox, onun oxşarıdır. Çünki uzun müddət cəsədi saxlamaq qeyri-mümkündür. Stalinin təşəbbüsü ilə Lenini ora həkk etdilər. Bu da böyük rəhbər ideyasını ortaya atıb, SSRİ-nin saxlanması bir forması idi. Leninin orada saxlanması tamamilə mənasızdır".

□ Əli RAİS, "Yeni Müsavat"

AXH-nin taleyi üçün kritik gün - tərəflərin ortaq məxrəc problemi

Tural Abbaslı: "Çox qəliz situasiya yaranıb" İsgəndər Həmidov: "Aramıza elə bir nifaq salıblar ki..."

Azərbaycan Xalq Hərəkatı daxilində 20 gündən çoxdur yaranan müəmma davam edir. Artıq hərəkat faktiki olaraq iki hissəyə bölünüb. Bunu aprelin 18-də müxtəlif məkanlarda keçirilən iki iclasla sübut etmək olar.

AXH daxili qruplaşmaların savaşı apardıqları bir vaxtda "Yeni Müsavat"a etibarlı mənbədən məlumat daxil olub. Mənbə hərəkat daxilindəki iki qrupun əsas fiqurları sayılan AXH-nin dönmə sədri, AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı ilə sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidov arasında görüşün keçirildiyi barədə məlumat verib. Bu görüşün milli azadlıq hərəkatının öncül isimlərindən olan Nəmet Pənahlı tərəfindən təşkil olunduğu qeyd edilir.

Məlumatı dəqiqləşdirmək üçün T.Abbaslı ilə əlaqə saxladım. Dönmə sədri görüşün ol-

Tural Abbaslı

İsgəndər Həmidov

duğunu təsdiqlədi və AXH daxilindəki son durumla bağlı danışdı: "Aprelin 22-də saat 12:00-da Vətəndaş və İnkişaf Partiyasının qərarında biz hərəkatın növbəti idarə heyətinin toplantısını keçirəcəyik. Bəzi qərarlar alınacaq. Həftənin şənbə günü İsgəndər bəylə təqribən iki saata yaxın görüşümüz oldu. Mən olduğum tərəfin mövqeyini, yanaşmasını İsgəndər bəyə çatdırdım. O da dinləyib, olduğu tərəfin

mövqeyini səsləndirdi. Düşünürəm ki, hələ ortaq məxrəcə gəlinməyib. Hələ iclasa var. İstərdim ki, ümumi bir razılıq əldə olunsun. Amma təəssüf ki, buna hələ nail olmamışıq. Güman edirəm ki, iclasa qədər nəse bir razılıq əldə olunar. Çünki ayrı-ayrı iclasların olması ümumi prosesə ziyandır, fəaliyyəti də zəiflədir. Amma bəzi qərarlar var ki, onlar alınmadan əvvəlki kimi davam edə bilmərik. Hansı ki, o qərarları

Nazirdən xalqa “danışın, mövqeyinizi bildirin” mesajı

Elsad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Aprelin 30-da Rusiyanın baş naziri Dmitri Medvedev Ermənistanı gələcək. Medvedevin İrəvan səfərini zəruri edən səbəblər açıqlanmışdır. Amma 2016-cı ilin aprelini xatırladıqda bəzi ehtimallar söyləmək olar.

Düz üç il əvvəl, dörd günlük döyüşlərdə ağır zərbə alandan sonra Rusiyadan alman kanslərə şikayət edən Ermənistan rəhbərliyini sakitləşdirməyə məhz Medvedev getmişdi. O vaxt Qarabağla bağlı “həll yolunu” belə göstərmişdi: “Yaxşısı budur vəziyyət belə qalsın, amma qan tökülməsin”.

Aprelin 15-də Moskvada keçirilən Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin görüşündən sonra “Medvedev planı” yenidən aktuallaşdı. Humanitar əlaqələrin yaradılması, xalqların sülhə hazırlanması, üstəlik jurnalistlərin qarşılıqlı səfərləri barədə razılaşma münaqişənin dondurulmuş vəziyyətdə qalmasını özündə ehtiva edir. Yəni bütün bunlar bərabərdir “Belə qalsın, qan tökülməsin”ə. Belə qalması da Qarabağın qoparılması deməkdir...

Deməli, Rusiya baş naziri Ermənistanı məmnun edən anlaşmadan sonra növbəti dəfə bu ölkəyə getməklə vədinə əməl etdiyini xatırlamış olacaq. Medvedevin Ermənistan səfəri şübhəsiz ki, Putin-Paşinyan görüşünə hazırlıq məqsədi daşıyacaq. Rəsmi məlumata görə, mayın 29-da Qazaxıstanda Putinlə Paşinyanın görüşü keçiriləcək. Bu görüş ermənilərə çox lazımdır. Çünki ötən il Putin Paşinyanla dəfələrlə görüşsə də, onu təbrik etmədi. Hansı ki, həbsdə olan Robert Köçeryana həm ad günü, həm də yeni il təbriki yollamışdı. Bunları nəzərə aldıqda Moskva-İrəvan münasibətlərinin bərpad olduğunu təxmin etmək olar.

Belə bir durum Azərbaycana şans yaradır. Bakı-Moskva münasibətləri normaldır, iki qonşu ölkə bir sıra formatlarda əməkdaşlıq edir, üstəlik, qardaş Türkiyə ilə Rusiyanın münasibətləri ermənilərin xeyrinə deyil. Deməli, daha çevik davranmaqla cəbhə xəttində də üstünlük əldə etmək imkanı yaranır...

Lakin bu məqamda Moskvadakı anlaşma çoxlarını xəyal qırıqlığına uğradıb. Nə oldu ki, Moskva görüşündən sonra “mənimlə anlaşmayan Zakir Həsənovla anlaşmalı olacaq” deyən Elmar Məmmədov az sonra fərqli mövqə sərgilədi?

Təxmin etmək olar ki, Azərbaycan rəhbərliyi məhz indiki şəraitdə, Avropa Birliyi ilə tərəfdaşlıq sazişinin imzalanmasına sayılı günlər qalmış cəbhədə hərəkətin artmasını istəməyib. Ermənistan və onun havadarları isə bunu çox istəyirlər. Hətta Moskva görüşü öncəsi David Tonoyan Gədbəylə sərhəddə gəlib Başkənd tərəflərə boylanmışdı...

Məntiqlə indiki durumda Azərbaycan rəhbərliyi cəbhədə gərginliyin yaranmasında maraqlı olmamalıdır. Ötən il ABŞ kəşfiyyatı yaz-yay aylarında Qarabağ müharibəsinin başlaya biləcəyi haqda xəbərdarlıq etmişdi. Bu, həm də rəsmi Bakının Avropa ilə əməkdaşlığının önünü kəsmək istəyənlərin cəhdləri ilə bağlı təxmin idi. Odur ki, Məmmədovun çox da qınamağa dəyməz. Diqqət edin, XİN rəhbəri Rusiyadan döndəndən sonra Varşavaya səfər etdi və ölkəmizin Avropa Birliyi ilə bağlı mövqeyini bu şəkildə ifadə etdi: “Rəsmi Bakı və Brüssel qarşılıqlı faydalı razılığa gəlməlidir”.

Deməli, Bakı üçün hazırda prioritet Avropa Birliyi ilə imzalanması nəzərdə tutulan sazişdir. İstisna deyil ki, Qarabağla bağlı yumşaq davranış həm də buna hesablanır. Məmmədov məcburən hansısa jurnalisti Ermənistanı, yaxud Qarabağa aparmayacaq ki. Düşmən çox istədi ki, Azərbaycan sülh danışıqlarından çəkilsin, meydan ona qalsın.

Bir müddət öncə prezident “müharibə bitməyib” dedi, müdafiə naziri isə “savaş başlasa, Tonoyanla İrəvanda görüşəcəyik” söylədi. Deməli, XİN başçısı bu kursdan kənara çıxma bilməz. Bəli, biz danışıq tərəfdarıyıq, amma silahımızı da yerə qoymamışıq.

Məncə, Elmar Məmmədov son addımı ilə ölkə ictimaiyyətinə diplomatik şəkildə “danışın, mövqeyinizi bildirin” mesajını verib. Azərbaycan xalqının səsinin eşidilməsi indiki həssas dövrdə hakimiyyətə çox lazımdır. Bağlı qapılar arasında hansısa təzyiqlərin olması da mümkündür. Bunu hətta bir neçə il əvvəl ölkə rəhbəri də söyləmişdi.

Bu mənada cəmiyyətin etirazları, savaş ritorikası həm də hökumətimiz, danışıqlarda iştirak edən Məmmədov üçün vacibdir - növbəti danışıqlarda “xalq bu razılaşmanı qəbul etmir” arqumentini söyləmək üçün. Bir də ki, Avropa Birliyi ilə sazişi imzalayaq, “ağa durur, ağacan durur...”

Hər

bir ölkənin normal, stabil inkişafı və təhlükəsizliyinin birinci şərti, heç şübhəsiz, daxili sabitlikdir. Daxili sabitlik isə öncəliklə cəmiyyətlə hakimiyyət arasında balans və anlaşmanı diktdir. Sırr deyil ki, son vaxtlar prezident İlham Əliyev cəmiyyət-hakimiyyət münasibətlərinin möhkəmlənməsi yönündə bir sıra təqdirədir addımlar atıb və atmaqdadır. İctimai rəğbət doğuran bu addımlar, bütövlükdə aparılan siyasət nəticəsində əhəlinin sosial rifahı yaxşılaşmaqda, ölkəmizin iqtisadi gücü artmaqdadır.

Xarici siyasət daxili siyasətin davamı olduğundan, beynəlxalq arenada ölkəmizin getdikcə daha sanballı söz sahibinə çevrilməkdə olduğunu da deyə bilərik. Hər halda, gerçəkdir ki, son illər bir sıra transmilli enerji və nəqliyyat layihələrinin reallaşması ölkəmizin strateji mövqeyini, onun region və Qərbi üçün önəmini artırıb. Azərbaycan bölgədə bir növ, arzulanan və ehtiyac duyulan dövlət statusu almaqdadır. Paralel surətdə hərbi qüdrətimiz artır. Bunu hərbi ekspertlər və xaricdəki hərbi təhlil mərkəzləri də təsdiqləyir.

Bu amil işğalçı Ermənistanın sosial-iqtisadi və hərbi göstəricilər baxımından ilbəlilə gerilməsi və “izqoy” dövlətə çevrilməsi fonunda xüsusilə böyük önəm kəsb edir. Çünki işğal altındakı torpaqlarımızın müharibə yolu ilə azad edilməsi variantı həmişə masa üzərindədir. Qalibiyətli Vətən savaşı isə düşmən üzərinə üstün iqtisadi və hərbi qüdrətlə yanaşı, milli bəni zəruri edir. Məsələ də ondadır ki, son vaxtlar dövlət başçısının sosial sahədə, struktur islahatları ilə bağlı atdığı addımlar, ümidverici qərarları əhəlinin rifahının yüksəlməsinə yardımçı olmaqla yanaşı, yekun etibarilə milli vəhdəti də möhkəmlətməyə xidmət edir.

Həmçinin Azərbaycanın apardığı balanslı siyasət regionun və dünyanın aparıcı gücləri tərəfindən anlaşılıqla və təqdirə qarşılanmaqdadır. Bu siyasət global güclərin geosiyasi maraqlarının toqquşduğu regionumuzda Azərbaycana faktiki, vazkeçilməz ölkə rolu qazandırır. Azərbaycan eyni zamanda, bir sıra regional formatların və meqa-layihələrin əsas təşəbbüskarı və fəal iştirakçısıdır. Bura bəzi maneələrə rəğmə, uğurla həyata keçirilməkdə və başa çatmaqda olan “Şimal-Cənub” nəqliyyat dəhlizi, “Şərq-Qərb” (“Dəmir İpək Yolu”) layihəsi, Cənub Qaz Dəhlizi və s. daxildir. Bütün bunlar ölkəmizi bölgədə bir növ energetik və siyasi xaba (“paylayıcı mərkəz”) çevirir, ona marağı və ehtiyacı artırır.

Ölkəmizin Avropa Birliyi (AB) ilə imzalamağa hazırlaşdığı strateji tərəfdaşlıq sazişi bu yöndə növbəti addım ola bilər. Çünki belə bir sənədin im-

Xaricdəki anti-Azərbaycan qüvvələrinin “5-ci kolon”la birləşdirən hədəf

Ölkəmizə qarşı çirkin
kampaniyanın

pərdəarxasında nələr var?
Azərbaycanın “qırmızı xətti”...

zalanması ilə Azərbaycan-Avropa (Qərb) əlaqələri yeni keyfiyyət mərhələsinə keçəcək, ikitərəfli münasibətlər daha proqnoza yatımlı olacaq. Ölkəmizin suverenliyi və müstəqilliyi isə yeni və əlavə zəmanət əldə eləmiş olacaq. O cümlədən Qarabağ münaqişəsinin milli maraqlarımız çərçivəsində həlli yönündə pozitiv müəyyənlər yaranacaq.

Məlumdur ki, Azərbaycan həm də dünyanın 120-dən çox ölkəsini birləşdirən Qoşulma Hərəkatının üzvüdür və tezliklə quruma rəhbərlik edəcək. Bakıda qurumun növbəti toplantısı nəzərdə tutulur. Bu da ölkəmizin dünyadakı nüfuzuna yeni müsbət ştrixlər əlavə edəcək, Qarabağ məsələsində haqlı mövqeyimizin dünya tərəfindən daha anlaşılıqla qarşılanmasına gətirəcək.

Təbii ki, Azərbaycanın öz daxili müvazinətini və sabitliyini saxlamaqda davam etməsi, dinamik inkişafda olması, iqtisadi və hərbi qüdrətini artırması, son vaxtlar isə islahatlara start verilməsi ilk növbədə Ermənistanı, erməni lobbisini və xaricdəki anti-Azərbaycan çevrələrini narahat edir. O üzərdən onlar Azərbaycanın dünyadakı yerini zəiflətmək, ona qarşı xarici təzyiqlərə rəvac vermək üçün dəridən-qabıqdan çıxırlar.

Azərbaycana qarşı qara-

yaxma, təzyiqlə kampaniyasının xüsusilə də böyük tədbirlər ərəfəsinə, Bakının bir sıra tədbirlərə ev sahibliyi etməyə hazırlaşdığı ərəfəyə təsadüf etməsi ilə ikitərəfli diqqət çəkir. Vurğulandığı kimi, artıq Azərbaycanla AB arasında strateji tərəfdaşlıq sazişi tamamlanmaq üzrədir, Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi yekunlaşır, ölkəmiz Qoşulma Hərəkatına sədrliyə hazırlaşır.

Hədəf, heç şübhəsiz, Azərbaycanı beynəlxalq birliyin qınaq hədəfinə gətirib ondan hansısa siyasi dividendlər qoparmaqdır. Təəssüf ki, bu işdə ölkə daxilindəki “5-ci kolon”çular da canfəşanlıq edir, ictimai rəyi yanlış səmtə yönəltməyə çalışırlar. Ancaq cəmiyyət bu cəhdlərin arxasındakı məramı yaxşı bilir...

Məsələn, son zamanlar bəzi antimillilərsürülər Azərbaycanla AB arasında imzalanacaq saziş layihəsi barədə əsassız fikirlər irəli sürürlər. Bu saziş, yeni Azərbaycanın AB ilə əməkdaşlığının konkret məzmun alması təbii ki, ən çox Ermənistanı narahat edir. Nə yazıq ki, “sapı özümzədən olan baltalar” da erməni təbliğatına bu və ya başqa formada züv tutur, sazişə qarşı çıxırlar.

Söhbət hər şeydən öncə sənəddə ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi ilə bağlı

müddəanın guya yer almayacağı iddiasından gedir. Halbuki bunun üçün əsas yoxdur. Ən azı ona görə ki, AB və onun əsas orqanı olan Avropa Parlamenti indiyədək özünün qəbul etdiyi sənəd və bəyannamələrin hamısında ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyi prinsipinə hörmətini dəfələrlə və birmənalı şəkildə ifadə edib.

Misal üçün, 2017-ci il tarixli “Şərq Tərəfdaşlığı” Brüssel Zirvə bəyannaməsində Azərbaycan da daxil, tərəfdaş ölkələrin suverenliyinin, ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi və sərhədlərinin toxunulmazlığı yer alıb. 2018-ci ildə AB ilə Azərbaycan arasında ikitərəfli “Tərəfdaşlıq Prioritetləri” sənədində də eyni mövqə əksini tapıb. Son olaraq Avropa Parlamentinin 2018-ci il dekabrın 12-də qəbul etdiyi qətnamə tərəfdaş ölkələrin suverenliyini, müstəqilliyini və ərazi bütövlüyünü dəstəkləmək öhdəliyini təsdiq edir, münaqişələrin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə əsaslanaraq həll edilməsi vacibliyini vurğulayır.

Rəsmi qaynaqlardan aldığımız məlumatlar əsasında deyə bilərik ki, Azərbaycanla AB arasında müzakirə edilən sənəddə də eyni müddə əksini tapacaq. Başqa cür ola bilməz. Çünki bu, Azərbaycan üçün “qırmızı xətt”dir.

Bunları xatırlatmaqla bir daha qeyd etməyi vacib bilirəm ki, axır vaxtlar Azərbaycana qarşı yenidən fəallaşan, bir çox hallarda məkrli erməni dairələrinə bağlı antimillilərsürülər hay-həşrində yeganə hədəf daxilə ictimai fikri çəşdirməklə Azərbaycanla sabitliyi pozmaq, sonra isə “bulanıq suda balıq tutmaq”dır. Hamımızın diqqətli olmamız gerekir...

□ **Siyasət şöbəsi,**
“Yeni Müsavat”

Bu gündən etibarən problemlı dollar kreditlərinə görə kompensasiyaların ödənilməsinə başlanılır. Əvvəlcə məlumat verək ki, prezident İlham Əliyevin imzaladığı "Azərbaycan Respublikasında fiziki şəxslərin problemlı kreditlərinin həlli ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Fərmanının icrası olaraq fiziki şəxslərin xarici valyutada olan kreditləri üzrə kompensasiyaların verilməsi ilə bağlı hazırlıq işləri başa çatdırılıb.

Bununla bağlı ötən həftə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası və Maliyyə Nazirliyi birlikdə açıqlama ilə çıxış ediblər. Açıqlamada qeyd olunur ki, Palata kompensasiya ödənişinin ümumi məbləğini, ödəniş ediləcək fiziki şəxslərin siyahısını və hər bir fiziki şəxsə ödəniləcək vəsaitin məbləğini müəyyən edərək, hər bir kredit təşkilatı və ləğvətmə prosesində olan kredit təşkilatı üzrə ayrılacaq vəsaitin məbləği barədə məlumatı Maliyyə Nazirliyinə və Mərkəzi Banka təqdim edib.

Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasından təqdim edilmiş siyahıya uyğun olaraq Maliyyə Nazirliyi tərəfindən müvafiq vəsaitlərin kredit təşkilatlarının (bank olmayan kredit təşkilatları istisna olmaqla), ləğvətmə prosesində olan bankların və poçt rabitəsinin milli operatorunun Mərkəzi Bankdakı hesablarına, bank olmayan kredit təşkilatlarının, habelə ləğvətmə prosesində olan bank olmayan kredit təşkilatlarının isə poçt rabitəsinin milli operatorunda olan hesablarına köçürülməsinə 19 aprel 2019-cu il tarixindən başlanılıb.

Kompensasiya alacaq

Bu gündən problemlı kreditlərə görə kompensasiyaların ödənişinə başlanılır

Ekspert: "Bəzi məsələlərlə bağlı suallar var ki, onların cavabları hələ verilməyib..."

şəxslərin sayı 602.347 nəfər təşkil edir. Həmin şəxslərin sayının və həyata keçiriləcək bank əməliyyatlarının həcminin çoxluğunu nəzərə alaraq kompensasiya verilməsi prosesinin optimal təşkili məqsədilə Maliyyə Nazirliyi tərəfindən kredit təşkilatlarına vəsaitlərin köçürülməsi mərhələli şəkildə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatası ilə razılaşdırılmaqla həyata keçiriləcək.

"Yeni Müsavat"ın məlumatı

na görə, artıq bu gün kredit təşkilatları və poçt rabitəsi milli operatoru vətəndaşlara kompensasiya ödənişlərinin verilməsinə başlayır. Bütün ödənişlərin yuxarıda qeyd olunan Fərmana uyğun olaraq cari ilin may ayında yekunlaşdırılması planlaşdırılır.

Onu da qeyd edək ki, Palata tərəfindən kompensasiyaların alınması prosesində yarana biləcək hər hansı mübahisələrin həlli ilə məşğul olacaq Apelyasiya

ya Komissiyası formalaşdırılıb. Komissiyaya Palatanın internet portalı vasitəsilə elektron müraciət imkanı da yaradılıb. Bundan əlavə, bütün banklara Palatanın nümayəndələri təhkim olunub. Vətəndaşlar üzvləşdikləri çətinliklərlə bağlı elektron müraciətdən əlavə, banklardakı Palata nümayəndələrinə də müraciət edə bilərlər.

"Yeni Müsavat" a danışan iqtisadçı Natiq Cəfəri söylədi ki, hazırkı prosesdə məsələ ilə

bağlı sosial reklam çarxlarının hazırlanmasına ehtiyac var: "Çox böyük ehtimal ki, proses başladıqdan sonra harada boşluqların olması məsələsi üzə çıxacaq. Lakin hələ ki, ilkin məlumatlara görə, insanlarda elektron qaydada problemlı kreditlər barəsində məlumat almaqda müəyyən çətinliklər olub. İnsanlar bəzən ya proseduru, ya da qaydaları bilmirdilər. Çox yaxşı oldı ki, Azərbaycan televiziyaları bununla bağlı xüsusi reklam çarxları hazırlayırdılar. Hələ ki, böyük problemlər yoxdur. Ancaq ilkin gedişatda problemlərin üzə çıxması mümkündür. Çünki bəzi məsələlərlə bağlı suallar var ki, hələ də onların cavabları verilməyib. Məsələn, bağlanan banklarla bağlı problemlı kredit məsələsinin həlli yolları necə olacaq? Bu günə qədər həmin banklarda krediti olmuş insanlar necə kompensasiya alaçaqlar? Bununla bağlı bəlli bir məlumat yoxdur. Hələ də proseduru qaydalarının hansı formada həyata keçirilməsi ilə bağlı müxtəlif suallar var. Hesablama qaydaları ilə bağlı

da suallar mövcuddur. Əsasən də birinci və ikinci devalvasiya arasında olan problemlı kreditlərlə bağlı məsələlər fərqlidir. Sonradan həmin kreditlərin manata çevrilməsini də görmüşük. Birinci devalvasiyadan sonra bəzi banklar müştərilərinə kredit borcunu manata çevirməyi də təklif etdilər. Bəs orada hesablama qaydası hansı məzənnə ilə aparılacaq? Bununla da bağlı suallar mövcuddur. Mənə sosial şəbəkələrdə, yolda gedərkən bu barədə tez-tez suallar veririlər. Ümumilikdə prosesdə ilkin olaraq normaldan kənar söz demək də olmaz. Bir çox işlər görülüb, altyapı hazırlanıb. Ancaq məlumat qıtlığının olması, proseduru qaydalarının insanlara normal formada izah edilməməsi məncə, kompensasiyalar verilməyə başlayandan sonra bir çox problemlərin üzə çıxmasına səbəb olacaq. Kompensasiyalar artıq real ödənişə keçdikdən sonra isə daha çox sual və iradların olacağı gözlənilir".

Qİ RAİS,
"Yeni Müsavat"

Ukrayna prezidentini seçdi - Poroşenko ilə yola davam, yoxsa?

Ekspert: "Ukrayna ötən əsrin 90-larının Azərbaycanını xatırladır... burada Gürcüstan ssenarisi təkrarlana bilər"

Dünən Ukraynada prezident seçkilərinin ikinci turu keçirilib. Səsvərmə yerli vaxtla səhər saat 08:00-da başlayıb və axşam saat 20:00-da məntəqələr bağlandı. Seçki dairələrinin və məntəqələrinin təhlükəsizliyini 50 mindən çox polis qoruyub. Bu barədə Ukrayna Milli Polisinin rəis müavini Aleksandr Fatsevici məlumat verib. O bildirib ki, səsvərmə günü Ukraynanın küçə və prospektlərində təhlükəsizliyin qorunmasına hüquq-mühafizə orqanlarının daha 11 min əməkdaşı cəlb olunub.

Xarici müşahidəçilərin ikinci tura marağı olduqca yüksək olub. Seçkiləri izləmək üçün 2500-ə yaxın xarici müşahidəçi qeydə alınıb.

Qəzet çapa gedərkən seçkilərlə bağlı ilkin nəticələr açıqlanmadığı üçün qalibin kimin olduğu barədə məlumat verə bilmədik.

Prezident seçkilərinin ikinci turunda hazırkı dövlət başçısı Petro Poroşenko və şoumen Vladimir Zelenski mübarizə aparıb. Ukrayna Mərkəzi Seçki Komissiyası yekun nəticəni mayın 1-də açıqlayacaq.

Məlumat üçün bildirik ki, martın 31-də keçirilən ilk turda seçicilər Zelenskiyə 30,24%, Poroşenkoya isə 15,95% səs veriblər. Seçkilərə iki gün qalmış namizədlərin reytingi açıqlanmışdı. Mixail Draqomanova adına Sosioloji Araşdırmalar Mərkəzinin açıqladığı sorğu-

nun nəticələrinə görə, seçicilərin 54 faizi Vladimir Zelenskiyə, 44,1 faizi isə Petro Poroşenkoya səs vermişdi.

Seçkilərə saatlar qalmış isə ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo Ukrayna prezidenti postuna namizəd olan şəxslərlə telefonla danışdı. Bu barədə ABŞ-ın Ukrayna üzrə xüsusi nümayəndəsi Kurt Uolker Twitter-də yazdı. O bildirib ki, Pompeo Poroşenko və Zelenski ilə telefon söhbəti zamanı bir daha ölkəsinin Ukraynanın ərazi bütövlüyünə dəstəyini ifadə edib. ABŞ dövlət katibi qeyd edib ki, ölkəsi Ukrayna xalqının prezident seçəcəyi şəxslə işləyəcək.

Ukraynadan xaricdə yaşayanların 71,8%-i prezident seçkisində Zelenskini dəstəkləyiblər. Bu nəticə NIMG HA şirkətinin keçirdiyi sorğudan sonra ortaya çıxıb. Poroşenko-

nu dəstəkləyənlərin sayı isə 28,2% təşkil edib.

Qeyd edək ki, son 20 gündə Ukraynadakı seçki prosesi təkəbu ölkədə deyil, dünyada maraqla izlənilirdi. Xüsusilə, aprelin 19-da xalq qarşısında hər iki namizəd arasında keçirilən debat gündəm olmuşdu. O debata qədər çoxları siyasətçi Poroşenkonun şoumen rəqibini asanlıqla məğlub edib, reytingini qaldıracağını düşünürdü. Amma deyilənlər nəinki özünü doğrultdu, əksinə, Zelenski bəzi məqamlarda üstün oldu.

Ukraynada ikinci tur mə-

lum olandan sonra gedən müzakirələrin əsasını təşkil edən məsələlərdən biri də bu ölkədə "Gürcüstan ssenarisi"nin təkrarlana biləcəyi yöndə fikirlər təşkil edirdi. Bu da təsadüfi deyildi. Çünki ötən ilin noyabrında Gürcüstanda keçirilən prezident seçkilərinin ikinci turunda ilk turda yüksək səs yığan Qriqol Vaşadze rəqibinə uduşmuşdu.

Politoloq Əhəd Məmmədli Zelenskini şanslı sayır: "Siyasətçi qalib gələcək yoxsa şoumen? Mən istəyirdim ki, siyasətçi qalib gəlsin. Poroşenko biznesmen olaraq prezident

Poroşenkonun üstünə hücum keçdi. Amma istənilən halda debatda Poroşenkonu üstün gördüm. Təbii ki, ilk turda Zelenskinin bu qədər səs yığması təsadüf deyil. Ukraynalılar siyasətçilərdən beziblər. Bu dəfə fərqli, yeni simaya inamaq istədilər və bu sima da Zelenski oldu. O korrupsiyanın üstünə gedir və bunun günahını Poroşenkoda görür. İnqilab Ukrayna da korrupsioner sistemə dəyişə bilmədi, dəyişmədi ya da dəyişmək istəmədi. Zelenski bu mövzularda Poroşenkonun üstünə gedir. Bununla da bir çox ukraynalının dəstəyini alır. Poroşenko demokratik yolla seçkiləri udu bilər. Belə olan halda da heç bir inqilaba gerek qalmayacaq. Demokratik seçkidən sonra inqilab etmək istəyənlər provakator, anarxist, sabotajçılardan başqa heç nə deyillər. 1-ci turdan sonra Timoşenko da xalq meydanlarına çağırırdı. Gözlənilirdi ki, heç tərəfdarları belə bu çağırışa uymadı. Ukraynada xalq inqilablar, maydanlar, çalxalanmalardan bezib. İnsanlar sakit, firavan, sosial rifahlı həyat yaşamaq istəyirlər. Ukraynada Gürcüstan ssenarisi də təkrarlana bilər. 1-ci turda 1-ci yer tutan namizəd 2-ci turda məğlub oldu. Ukraynada da eyni ssenari təkrarlansa, heç kəs təəccüblənməz. Mənə elə gəlir ki, təkrarlanaacaq da, yeni Poroşenko qalib gələcək".

Qİ CAVANŞİR ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Fürsət gözləyən gienalar

Samir SARI

Cəmiyyət olaraq minuslarımızdan biri də kəmfürsətlərdir.

Mətləbə keçməzdən öncə deyim ki, kimsə durub minuslarımızın miqdarına dair monitoring aparsa, bişəkk, ortaya biabırçı nəticələr çıxar, amma şükür ki, xeyli plyuslarımız da var. Ona görə də gerek minuslarımızdan çəkinmədən bəhs edək və çalışaq ki, o minusları plyus edək. Əslində çətin deyil, - işarəsinin üstündən özü boyda şaquli xətt çəkirsən, olur +.

Xüləs, ölkəmizdə çoxlu kəmfürsət adamlar var və onlar daima əllərinə düşən fürsətlərdən sui-istifadə edirlər. Məsələn, qar yağanda bir sıra taksi sürücüləri gedış haqqını 3-5 qat artırır 5-3 manat irəli düşmək istəyirlər ha, kəmfürsətlərdir; əlinə babat vəzifə düşən adam dərhal özünün və nəsl nəcabətinin sərvət toplaması üçün maxinasiyalar başlayır - kəmfürsətlərdir; biri vəzifəsini itirən kimi onun əlində-ovcundakını almaq üçün müxtəlif torbalar tikirlər - kəmfürsətlərdir; yüksək vəzifəyə təyin olunan birinin gözü-nə, eləcə də kabinetinə girmək üçün əldən-ayaqdan gedənlər olur - kəmfürsətlərdir; canındakı mərəzdən qorxan xəstənin pullu adam olduğunu görəndə onu daha qorxudub paralarını əlindən alırlar - kəmfürsətlərdir və s. və i. a.

Olur ki, millətin balalarının önündə nəse bir qapı və ya pəncərə açılır, birinci ordan içəri kim dürtülür? Birmənalı olaraq, kəmfürsətlər. Onlarda rusların "çutyö", bizim isə "fəhm" dediyimiz bir şey var, intuitiv olaraq hiss edirlər ki, fürsət bu fürsətdir və yararlanmaq lazımdır. Bəzi ağırtaxtalı müdriklər düşüncə-düşünüb qərar verənəcən, kəmfürsət qardaşlar atı minib Sınıq körpünü, Yalamanı keçirlər.

Milli kəmfürsətlərin ən böyük qəbahəti odur ki, bu istedadlarından xudbin niyyətlərlə istifadə edirlər, yalnız öz nəfərinə çalışırlar, prinsipləri "cümlə-cahan batsa da, batsındır". Onların çoxunun əlindən hər cür mərdiməzarlıqlar da gəlir, hansısa kampaniyadan öz mənafeləri üçün qəşəng yararlanırlar.

Uzun illər öncəydi, gənc məzun olaraq təyinat yerində çalışırdım. Müəssisənin rəhbər şəxsləri ilə tanış olan zaman aydın oldu ki, vəzifə 3-cü pillədə duran adam iki-üç il öncə adlı-sanlı kombinat direktoruymuş, heç nə üstündə onun "torbasını tikiblər", vurub atıblar bura. Adam özü "vurulma" səbəbini belə izah edirdi: "Bir qruşka pivəyə görə".

Heç demə, hadisə SSRİ-də alkoqolizmə qarşı mübarizə elan edilən vaxt baş verib. Əslində Qorbaçov o "mübarizə"ni sırf səhər, günüorta, axşam, bir də gecəyarısı sovet sənayesinin istehsal etdiyi spirtli içkilərdən içən ruslar, beloruslar, ukraynalılar üçün icad eləmişdi, amma nəyə görə biz də "alkoqolizm"ə qarşı mübarizəyə qoşumuşduq və toyda-nişanda içdiyimiz iki qurtum araqdan, yayda sərinləmək üçün hortlatdığımız pivədən imtina eləməli olmuşduq. Bu kampaniyayı fürsət bilən bəzi mərdiməzarlar kombinat direktorunun axşamüstü harada sərin pivə içdiyini bilmişlər deyə, işi düzüb-qoşublar, "alkoqolizmə qarşı mübarizə aparın yoldaşlar" işə cəlb ediblər, yazıq kişini bir axşam yolqırağı pavilyonun salxım söyüdlərinin altında əlindəki pivə parçıyla tutdurublar. Beləcə, ağsaqqal "bir qruşka pivə"nin zibillinə düşərək vəzifəsini itirmişdi və kəmfürsətlərdən yana-yana danışırdı. Tərs kimi, "alkoqolizmə qarşı mübarizə kampaniyası" külək kimi əsib keçmiş, film kimi sona çatıb bitmişdi və keçmiş direktorun torbasını tikənlər, demək olar ki, hər gün Siyəzən balığı ilə Xaçmaz pivəsi içir, Moskva arağı vururdular.

İndi bir yeni durum var. Bildiyiniz kimi, Bakıda 162 sayılı məktəbdə faciəvi hadisə baş verib, məktəbli qız intihar edib və bu məsələ ölkədə ajiotaj doğurduğundan səlahiyyətli orqanların, aidiyyət qurumların, o cümlədən dövlət rəhbərliyinin nəzarəti altındadır. Hazırda bundan yararlanmağa çalışan bəzi kəmfürsətlər məktəb direktorlarını bezar ediblər, guya ki, tələbkardırlar, mətkəblilərin kütləvi intiharının qarşısını alacaqlar. Məqsəd isə heç də o deyil, öz umacaqlarını əldə etmək üçün ələ düşən fürsətdən yararlanmaqdır.

Bu, aslanların şikardan doyub çəkilecəyini gözləyən, ətrafda vurnuxub leşə cummaq üçün fürsət axtaran giena (Anadolu türkləri o heyvana sırtlan, biz isə goreşən deyirik) xislətidir.

Niyyətiniz batsın, fürsətiniz kəm olsun, bəsdirin, sizin gözünüzdən millətin minuslarının sayı artır.

Şəhid ailələrinin "qan pulu" məsələsində məhkəmələrin fərqli qərarlar verməsi narazılıq doğuran məqamlardandır. Şəhid Vüqar Cavanşir oğlu Niftaliyevin bacısı Lətifə Məmmədovanın səlahiyyətli nümayəndəsi Arif Məmmədli deyir ki, prezident İlham Əliyev 19 aprel 2018-ci il tarixdə imzaladığı "Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda həlak olmuş, ölmüş və hərbi əməliyyatlarla əlaqədar xəbərsiz itkin düşdü-yünə görə ölmüş elan edilmiş hərbi qulluqçuların ailə üzvlərinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Fərmana qısa müddətdən sonra dəyişikliklər edib:

"Bu dəyişikliklərlə ölkə başçısı vaxtilə simvolik

"Qan pulu" ilə bağlı iki məhkəmənin fərqli qərarı

məbləğdə müavinət almış şəhid ailələrinə də 11 min manat civarında birdəfəlik ödəmənin verilməsini rəsmi olaraq qərarlaşdırdı. Şəhid ailələrini get-gələ salan, onları incidən məmur-ların bir bəhanəsini də əllərindən aldı. Təəssüflər olsun ki, cənab prezidentin bu məsələyə həssas və net yanaşmasından sonra da bəzi məmur və hakimlər absurd qərarlar verirlər. Şəhid Vüqar Niftaliyevin vərəsələrinin birdəfəlik ödəməni almaq hüququ Fərmandakı dəyişiklikdən əvvəl tanınıb. Birdəfəlik ödəməyə hüququ yaranan şəhid vərəsələrinin notariat konturuna təqdim edəcəkləri sənədlərin siyahısı da verilib və sonda belə bir qeyd var: "Vərəsəliyin müəyyən edilməsi üçün notariat orqanı tərəfindən əlavə sənədlər də tələb oluna bilər. Məsələn: doğum, nikah, ölüm haqqında şəhadətnamələr və s".

A.Məmmədli deyir ki, bu qeyddən məhkəmələrdə şəhid ailələrini get-gələ salmaq üçün sui-istifadə edilir: "Az qala dil açıb "mən şəhidin atasıyam, anasıyam, qardaşım, bacısıyam" deyən sənədləri nəzərə almayıb, onların varis olmadığını sübut etmək üçün "fakt" axtarırlar. Bu, süründürməçilikdir, ötür-ötür oyunudur. Bəzi hakimlər istəyirlər ki, hər kəs fərdi qayda-

da prezidentə müraciət etsin. Əgər hamı prezidentə müraciət edəcəksə, bəs sizin işinizin adı nədir". A.Məmmədli deyir ki, Nəsimi Rayon Məhkəməsinin hakimi Solmaz Mustafayeva prezidentin imzaladığı məlum fərmanı sanki heç eşitməyib: "Nümayəndəsi olduğum Lətifə Məmmədova bu il fevralın 8-də doğum akt qeydinin bərpa edilməsi haqda Nəsimi Rayon Məhkəməsinə xüsusi icraat qaydasında ərizə ilə müraciət etdi. Ərizəçinin şəxsiyyət vəsiqəsinin, ölüm haqqında şəhadətnamələrin (ata və anasının, şəhid qardaşının), Nəsimi Rayon Qeydiyyat Şöbəsi tərəfindən və yaşayış yerindən verilən arayışların, məcburi köçkün vəsiqəsinin surətləri də məhkəməyə təqdim olundu. Bildirilmiş gec almağımız səbəbindən işin 25 fevral 2019-cu il tarixdə keçirilən hazırlıq iclasında iştirak edə bilmədik. Martın 27-nə təyin olunmuş məhkəmə prosesində isə iddiaçı ilə bərabər şahid kimi mən də iştirak edirdim. Hakim nikahın bağlanması haqda şəhadətnamənin əslini nəzərdən keçirsə də, iş materiallarına əlavə etmədi. İşin mahiyyəti üzrə onsuz da iddia ərizəsində öz əksini tapan, yeni məlum faktlara dair 2-3 primitiv sualla, ərizəçi-

Şəhid ailəsi nədən narazıdır?..

nin izahatını, şahid ifadəsini nəzərə almadan 5-6 dəqiqə çəkən prosesi yekunlaşdırdı və növbəti məhkəmə iclasının aprelin 19-da keçirilməsi barədə qərar qəbul etdi. 19 apreldə baş tutan məhkəmə iclasında etibarnamə ilə ərizəçini mən təmsil edirdim və əlavə sübutlar gətirmişdim. Eyni zamanda, iddiaçını və onun ailə üzvlərini yaxından tanıyan şahidlər ifadə vermək üçün hakimin dəvətini gözləyirdilər. Şahidləri dinləməyən hakim bizimlə bir kənddən olan 4 nəfərin iştirakı ilə tərtib olunaraq imzalanmış və ərazi üzrə icra nümayəndəliyinin möhürü ilə təsdiqlənən aktı da sübut kimi nəzərə almadı. Sübutları təqdim etmək cəhdinə hakim susmaqla cavab verdi və heç bir sübutu iş materiallarına əlavə etmədi. Şahidlərin ifadə verməsi haqqında vəsatətimə də etinasız yanaşdı. Müddəti əvvəlki məhkəmə prosesindən də az, uzağı 3-4 dəqiqə çəkən məhkəmə prosesini tələm-tələsik yekunlaşdırıb məşvərətə getdi və qısa fasilədən sonra qaydaraq ərizəçinin təmin edilmədiyini qət etdi və müraciətimizi təmin etmədi. Məncə, hakim, sadəcə, əvvəlcədən hazırladığı qərarı açıqladı. Çünki məhkəmə toplanmış və tədqiq edilmiş sübutlara məc-

mu halda hüquqi qiymət vermədən əsaslandırılmış ədalətli qərar çıxara bilməzdi. Bu, 2-3 dəqiqə ərzində nəinki hüquqi, heç fiziki baxımdan da mümkün deyildi. Məsələ ondadır ki, şəhidin digər bacısı da "doğum akt qeydinin bərpa olunması" tələbinə dair Qaradağ Rayon Məhkəməsinə müraciət edib və ərizə 12 mart 2019-cu il tarixdə hakim Günay Həşimovanın sədrliyi ilə keçirilən açıq məhkəmə iclasında təmin olunub. Orta-ya məntiqli bir sual çıxır. Nə-cə olur ki, eyni kənddə, eyni ata-ananın ailəsində doğulan iki bacıdan (təvəllüd fərqləri ilə) birinin "doğum akt qeydi" təmin olunur, digərininki yox?! Axı hər 2 hakim eyni qanunlara istinad edir və hər ikisi Azərbaycan Respublikasının adından qətnamə çıxarır. Deməli, insan faktoru qanundan önə keçib. Bütün hallarda hakimlər qanunun alliliyinə əməl etməklə yanaşı, vicdanlarının səsinə də qulaq asmağa borcludurlar. Nəsimi Məhkəməsinin hakiminin ədalətsiz qərar verdiyinə əminəm. Şəhidin "qan pulu" ilə mübahisələnən kiçik bir mülki işdə hakimin "qalib gəlməsi"ni də heç arzularmırdım".

□ E.HÜSEYNOV,
"Yeni Müsavat"

Qarabağ danışıqlarının Moskva raundunda əldə olunan razılaşmalar Azərbaycan cəmiyyətində bir-mənəli qarşılanmayıb. Beynəlxalq Strateji Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Eldar Namazov "Yeni Müsavat"a müsahibəsində olduqca ilginç fikirlər söylədi.

- Eldar bəy, Paris, Moskva və indi də Vaşinqton. Bu trayektoriyada davam etdirilən Qarabağ danışıqları sizə nə deyir, vaxt uzadıdır, yoxsa ciddi bir proses var?

- Əgər biz bu görüşləri, bu aktivliyi diplomatik siyasi proses kimi qiymətləndirsek, onda bir nəticəyə gələcəyik: fəallıq var, bu da onunla bağlıdır ki, Ermənistanda yeni hakimiyyət formalaşmış. Bu hakimiyyətin nə xarici siyasəti, nə Qarabağla bağlı niyyəti hələ axıra kimi bəlli deyil. Böyük oyunçular, xüsusən də Rusiya və ABŞ, Avropa Birliyinin adından Fransa çalışır ki, yeni yaranmış bu durumu dəqiqləşdirsinlər, balans nədən ibarətdir, Paşinyan hakimiyyəti prosesə hansı yenilik gətirəcək, bunu nəzarətdə saxlasınlar, lazım gələndə də bunu öz xeyirlərinə istifadə edə bilsinlər. Yeni xarici siyasət baxımından proses çox fəaldır, regionda geosiyasi rəqabət baxımından əsas güc mərkəzləri çalışır ki, bu məqamda bütün bu prosesin incəlikləri ilə nəzarətdə saxlasınlar. Ancaq biz bu görüşlərə Qarabağ probleminin həlli baxımından yanaşsaq, burada heç bir yenilik baş vermirdi. Bu, daha çox regionda nüfuz savaşı və geosiyasi oyunlar baxımından maraqlıdır. Bizim torpaqlarımızın azad olunması ilə bağlı hansısa ümidverici yanaşma yoxdur. Əksinə, Ermənistanın yeni hakimiyyəti əvvəlkilərdən də sərt yanaşma ortalığa qoyur. Hətta Sərkisyanın və Köçəryanın vaxtilə Dağlıq Qarabağın ətrafında işğal olunmuş ərazilərlə bağlı dediyi tezisləri də təkrarlamaqdan da çəkinirlər. Yeni keçmiş prezidentlər heç olmasa, 3-5 ildən bir deyirdilər ki, o torpaqlar bizim deyil, Ağdam ermənilərin vətəni deyil və s. Paşinyan isə daxilə özünü arxayın hiss etmir, ölkə daxilində təzyiqlərdən çəkinir, ona görə də daha sərt mövqeyə ortaya qoyur. Bu baxımdan mən bu danışıqlarda torpaqlarımızın azad olunması ilə bağlı heç bir irəliləyiş görmürəm. Əksinə, təhlükə görürəm. O mənada ki, yenidən bizi növbəti 10-15 illik "xalqları sülhə hazırlayaq" şüarı ilə faktiki olaraq konfliktə dondurmağa cəhdlər başlayır. Bizim diplomatiyamız yenidən bu siyasi tələyə düşməyə imkan versə, bu, bizim çox böyük diplomatik məğlubiyyətimiz olacaq.

- Bundan əvvəlki illərdə hətta 3-5 rayonun işğaldan azad olunması təşəbbüsləri də tələ kimi qiymətləndirilib. Azərbaycanın son vaxtlarda sərgilədiyi mövqeyində sərtlik aydın müşahidə olunurdu - xüsusilə də Moskva görüşü ərzində. Rusiyadakı danışıqlardan sonra isə fərqli mənzərəni hiss edirik. Nə baş verdi, Lavrov nazirlərin qulağına

nə pıçıldadı ki, yenidən humanitar əlaqələr, jurnalistlərin gediş-gəlişindən danışılmağa başlandı, sərt ritorika səngidi? Bəlkə, hansısa ciddi tənzimləmə prosesi gedir, sadəcə, açıqlanmır?

- Gəlin dediyiniz məsələləri bir az xırdalayaq. Hansısa bəyanatlara, baş vermiş hadisələrə qiymət vermək üçün biz

Madrid prinsipləri bu üç prinsipin üçünü də özündə ehtə edir. Erməni tərəfinin bütün tələbləri orda nəzərə alınıb. Hətta Dağlıq Qarabağa müvəqqəti status, yaxud keçid statusu nəzərdə tutulub. Bu, o deməkdir ki, həmin müddətdə Dağlıq Qarabağ birbaşa Azərbaycana tabe olmayacaq. Müstəqil də olmayacaq. Ancaq müvəqqəti olaraq keçid statusu adı ilə

lib və status məsələsi də öz həllini tapmayana, Azərbaycan Dağlıq Qarabağın "müstəqilliyini" tanımayana qədər onlar sülh sazişinə imza atmayacaqlar. Deməli, onlar 10-15 il bütün dünya ictimaiyyətini və Azərbaycanı aldatdılar. İrəli sürdüləri 3 şərti qəbul etdirən kimi, öz tələblərini ikiqat artırdılar. Həmin müddətdə də "xalqları sülhə hazırlayaq" şü-

- Amma rəsmi Bakının Moskva razılaşmasından geri çəkilməsi düzgün qəbul olunmaz və beynəlxalq aləmdə bizim əleyhimizə işləyər. Belə olan halda nə etməyi təklif edirsiniz?

- Mən hesab edirəm ki, Ermənistanın humanitar aksiyaya çərçivəsində gələn dəstələri nə Azərbaycan jurnalistləri, nə də siyasətçiləri, ictimai xa-

si qadağandır. ABŞ Konstitusiyası imkan vermir ki, ABŞ-in hansısa ştatı referendum keçirsin, ölkənin tərkibindən çıxsin. Fransa Konstitusiyası buna imkan vermir, bu, qadağandır. Rusiyada nəinki qadağandır, cinayət məəcəlləsində maddə var. Həmin maddə ilə artıq 10-a yaxın adam həbs olunub cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Çünki şüar irəli

"Bu, Azərbaycan üçün növbəti siyasi tələdir"

Eldar Namazov: "Bakıya gələcək erməni jurnalistləri təyyarə meydanından aparıb Müdafiə Nazirliyinə təhvil vermək lazımdır"

"Azərbaycan diplomatiyası referendum məsələsini gündəlikdən birdəfəlik çıxartmalıdır!.."

prosesin son 20 ildə nə cür inkişaf etdiyini nəzərə almalıyıq. Bu gün qarşıma çıxan məsələlər yeni deyil. Biz vaxtilə də belə bəyanatları və təklifləri görmüşük. Söhbət nədən gedir? Vaxtilə ermənilər Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı iqtidarlı-müxalifətli 3 şərt irəli sürdülər. Ermənistan parlamentində Qarabağla bağlı dirləmələr oldu və iqtidar partiyası ilə müxalifət partiyaları bir yerdə sənəd imzaladılar və 3 prinsip müəyyənləşdirdilər. Həmin 3 prinsip çərçivəsində onlar Qarabağ probleminin həllinə dəstək verəcəklərini bəyan etdilər. Bu üç prinsip nədən ibarətdir? Xankəndi birbaşa Bakıya tabe olmasın. Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında nəqliyyat dəhlizi olsun və rahat gediş-gəliş olsun. Və Dağlıq Qarabağdakı erməni icmasının təhlükəsizliyi təmin olunsun. Faktiki olaraq

Azərbaycanın tabeçiliyində olmayacaq. Dəhliz məsələsi də öz həllini tapıb, Laçın dəhlizi işləyəcək və Ermənistanla Dağlıq Qarabağ arasında çox rahat gediş-gəliş olacaq. Təhlükəsizlik təminatı da öz yerində. Həm çoxtərəfli, həm BMT Təhlükəsizlik Şurasının xüsusi qətnaməsi, həm üç həmsədr ölkələrin təhlükəsizlik təminatı... Sülh prosesi olsa, Azərbaycan da öz tərəfindən hərbi təhlükəsizlik məsələlərində öz tərəfindən müəyyən addımlar atmalıdır. Yeni iqtidarlı-müxalifətli ermənilərin irəli sürdüyü üç şərtin üçü də Madrid prinsiplərinə daxil edildi və orda öz əksini tapdı. Ancaq nə baş verdi? Ermənilər buna nail olan kimi, tələblərini ikiqat artırdılar və dedilər ki, Dağlıq Qarabağın ətrafında işğal olunmuş əraziləri azad etmirik, onlar "Dağlıq Qarabağ respublikasının konstitusiyasına" daxil edi-

arı onlarla, yüzlərlə humanitar aksiyalar keçirildi. Ermənistan Azərbaycan jurnalistləri gəlirdi, bütün siyasi qüvvələrlə, Prezident Aparatında ki məsul şəxslərlə müsahibələr olurdu, ictimaiyyətlə görüşlər keçirilirdi. Dağlıq Qarabağdan da nümayəndələr gəlirdi, bizdən də ora gedənlər çox idi. Telekorpü yaratmışdılar, onlarla verilmiş gedirdi, debatlar hazırlanırdı. Deməli, bütün bu, "xalqları sülhə hazırlayaq", 3 şərtə əməl olunsun və s. hamısı boş söhbət idi. Nəticədə bəlli oldu ki, ermənilərin dediyi sülh o deməkdir ki, Azərbaycan həm Dağlıq Qarabağı unutmaldır, həm ətrafda işğal olunmuş 7 rayon haqqında səs-səmirini çıxartmamalıdır. Onların aləmində sülh o deməkdir ki, elə indiki cəbhə xətti dövlətlərarası sərhəddə çevrilir və bütün işğal olunmuş ərazilər də ermənilərin nəzarətində qalır.

- O zaman indiki kimi, ermənilərin Qarabağda məskunlaşması da yox idi...

- Bəli. Coğrafi adları dəyişirlər, məskunlaşma aparırlar. İndi təsəvvür edin, biz bütün bunları yaşamışıq və görmüşük, nəticə də çıxartmışıq. Aprel döyüşləri bütün dünyaya bir mesaj idi ki, Azərbaycan tərəfi belə yanaşma ilə barışmaz və torpaqlar azad olunmalıdır. Azad olunmasa, Azərbaycan ərazilərini müharibə yolu ilə azad edəcək. İndi bütün bunları gördəndən, bu prosesləri yaşayandan sonra mən anlama bilmirəm, Azərbaycan diplomatiyası niyə son görüşlərdə verilən bəyanatları belə rahat, soyuqqanlıqla, hətta müsbət nəticə kimi baxır? Hansı humanitar aksiyalardan söhbət gedir? Yene də ermənilər gələcəklər, bizimkilər də gedəcəklər, görüşlər keçirəcəklər, nəticədə də erməni tərəf deyəcək ki, nə Dağlıq Qarabağı, nə də ətraf rayonları qaytarırıq. Bu, növbəti siyasi tələdir.

dimləri ilə görüşdürmək lazım deyil. Bakıya gələcək erməni jurnalistləri elə təyyarə meydanından aparıb Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinə təhvil vermək lazımdır. Azərbaycan ordusunun müasir silahları onlara göstərməlidir. Başa salınmalıdır ki, torpaqlar azad olunmasa, bütün bu silahları sizin başınıza çırpacağıq. Bundan sonra onları aeroporta aparıb geri qaytarmaq lazımdır.

- Bas Azərbaycandan necə, nümayəndə heyətləri Ermənistanla, yaxud Qarabağa getsinmi?

- Vallah, mənimçün bu, əvvəllər də mənasız proses idi. Şəxsən mənə dəfərlərlə dəvət etmişdilər, həm Ermənistanla, həm də Dağlıq Qarabağa... Müxtəlif proqramlar hazırlayırdılar, deyirdilər təhlükəsizliyə təminat veririk, yüksək səviyyədə dövlət qurumları sənə qəbul edəcək və s. Hər dəfə mənim cavabım belə olurdu ki, torpağımızı işğaldan azad olunacaq, qaçqınlarımız öz yurdlarına qayıdacaq, inşallah, mən ondan sonra səfər edə, belə görüşlər keçirə bilərəm. Yeni belə çox təkliflər olmuşdu.

- Eldar bəy, indiki situasiyada konkret olaraq nə təklif edirsiniz? Azərbaycan hansı mövqedən çıxış etməlidir ki, proseslərdə diktdən tərəfə çevrilsin?

- Mən indi ermənilərin bu həyasızlığını görürəm ki, sizin qəzetə təklif edirəm ki, artıq Azərbaycanın 20 ildə apardığı danışıqlar, nəzərə alaraq tamamilə başqa bir siyasət yürütmək lazımdır. Söhbət nədən gedir? Birincisi, ermənilər israrla deyirlər ki, referendum vaxtı, günü təyin olsun, onun sualları müəyyənləşsin və Dağlıq Qarabağın "müstəqilliyi" bu yolla təmin olunsun. Orda biz başqa məsələlər haqqında danışa bilərik. Üç həmsədr ölkənin hər birində belə bir referendum keçirilmə-

sürüblər ki, Rusiyanın hansısa vilayəti, respublikası referendum keçirib ölkədən ayrılmaq istəyir. Əgər üç həmsədr ölkənin üçündə də bu, qadağandır, hətta buna görə cinayət işi qaldırılsa, onlar necə Azərbaycandan tələb edə bilirlər ki, ölkədə belə bir referendum keçirilsin? Ümumiyyətlə, Azərbaycan diplomatiyası o məsələni gündəlikdən birdəfəlik çıxartmalıdır!

İkincisi, erməni tərəfi hansı addımlar atırsa, hansı siyasət yürüdürsə, ona adekvat cavab vermək lazımdır. Ona görə ki, Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı üç prinsipdən biri xalqların bərabərlik prinsipidir. Erməni tərəfi deyirsə ki, Ermənistan ordusu Azərbaycan torpaqlarında Dağlıq Qarabağ ermənilərinin qarantı kimi dayanıb, Azərbaycan ordusu da Göycə mahalına, yaxud azərbaycanlıların vaxtilə yaşadığı başqa rayonlara girib, deportasiya olunmuş azərbaycanlıların oraya qayıtmasının və yaşamasının qarantı olmalıdır. Əgər ermənilər Dağlıq Qarabağla Ermənistan arasında hansısa dəhlizin fəaliyyət göstərməsi və bu dəhlizin beynəlxalq sülhməramlı qüvvələrin nəzarətində, ya da öz nəzarətlərində olmasını tələb edərlərsə, deməli, Naxçıvanla Azərbaycanın digər hissəsini birləşdirən dəhliz olmalıdır. O dəhlizə ya Azərbaycan nəzarət etməlidir, ya da beynəlxalq sülhməramlı qüvvələr. Biz bu danışıqlarda bir addım da geriye çəkilib bilmirik! Atalar misalı var: özün-özünə hörmət eləmirsən, sənə kim hörmət edəcək? Biz ermənilərin bu tələblərini görürək buna adekvat cavab vermirik, deməli, biz özümüz-özümüze hörmət qoyuruq. Özümüze hörmət qoyuruqsa, dünya bizə hörmət qoyacaq, bizim ərazimizə gəlib haqlarımızı müdafiə edəcəkmiz?

□ **Elsad PASASOV**, "Yeni Müsavat"

Özünü öldürən skandinavlar haqda mif

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Güman edirəm onlar bizim qəzetləri oxuyub depressiyaya düşmüşlər

Məni çoxdan narahat edən populyar bir yalanı ifşa etmək istərdim. Bu yalan dünyada intiharların daha çox harada, hansı ölkələrdə yayılması ilə bağlıdır. Bilmirəm bunu ilk dəfə kim, hansı məqsədlə özündən uydurub ortaya atıbdır: guya dünyada ən çox intihar edənler avropalılar, özəlliklə də Skandinaviya xalqlarıdır. (Bir versiya var ki, ABŞ prezidenti Duayt Eytzenhauer 1960-cı ildəki çıxışında İsveçin sosial siyasətini tənqid edərkən sosial xərclərin artımının "günah, çılpaqlıq, sərxoşluq və intiharlar" doğurduğunu söyləyib. Sovet mətbuatı isə bu tezisi dərhal qaparaq uzun illər tirajlayıb. Üstəlik, guya şimal iqliminin soyuqluğu, günəşsizliyi də intihara təsir edirmiş). Neçə illərdir bu yalan bizim KİV-də, mediada tirajlanır, tanınmış şəxslərin dilindən səslənir. Örnək üçün, Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov son məktəbli intiharı ilə bağlı gündəmi "Azadlıq" radiosuna şərh edərkən bildirir: "Avropa ölkələrində, xüsusən də Skandinaviya ölkələrində intiharlar başqa ölkələrə nisbətən daha çoxdur". Əflatun müəllim intervüsünün başqa yerində isə daha da uzağa gedir və fantaziya gücü baxımından, yalan olmasın, Coanna Roulinqi də ötdüyünü uca millətimizə göstərir: "Bəzən Skandinaviya ölkələrində insanların körpülərdən yalnız keçməsinə icazə verilmir". Deməli biz hazırlaşsaq, Əflatun müəllim üzvü olduğu parlamentə yeni qanun projesi təqdim edəcəkdir, azərbaycanlıların körpülərdən tək keçməsi qadağan ediləcəkdir. Yoxsa bu nə söhbətdir?

Qayıdaq avropalıların və skandinavların intihar liderliyi temasına. Dünya Səhiyyə Təşkilatının (DST) intihar statistikasına var. Ən son belə hesablamalardan biri (183 ölkə arasında aparılıb) 2016-cı ilə aiddir və orada ilk onluğa bütün Avropadan cəmi 1 dövlət düşüb - Litva. SSRİ-də keçmiş müttəfiqimizdə hər 100 min nəfərə 25,7 intihar olur. Ümumiyyətlə, ilk 10-luq belədir: Qayana, Lesoto, Rusiya, Litva, Surinam, Fil Dişi Sahili, Qazaxıstan, Belarus, Cənubi Koreya, Uqanda. Gördüyümüz kimi, "iqtisadi vəziyyətin intihara təsiri yoxdur, yaxşı yaşayanlar daha çox özünü öldürür" mifi də burada yalana çıxır. Finlandiya 31, İsveç 50, Norveç 76, Danimarka isə 89-cu yerdədir. Sözləşmə, xarakiri və seppuku ənənələrinə, meşədə azmaq və özünü vulkana atmaq kimi əcaib intihar üsullarına görə dünyada məşhur Yaponiyanın da durumu o qədər dəhşətli deyilməmiş - 29-cu yer. Azərbaycan 175-ci yerdədir. Hər 100 min nəfərə 2,6 intiharla. Hərçənd, o qədər inandırıcı deyil, bizdə rəsmi statistika gizlədilir. Elə DST hesabatında da ümumi ölüm sayında intiharları qeydə almayan ölkələr xüsusi göstərilir. Skandinaviya dövlətləri o sırada deyil. Onlarda hamısı bir-cə qeydə alınır. Hələ bir faktı da yazım, güman edirəm bunu bilmirdiniz: İsveç intihar statistikasını dünyada ilk dəfə ölüm statistikasında ayrıca qeydə almağa başlayan dövlətdir. Başqa xalqlar o vaxtadan buna xüsusi fikir vermirdilər.

İntihar statistikasını gizlətməyin isə cürbəcür yolları var. Bunlardan biri intiharı ümumən qeydə almamaq və ölüm səbəbini təbii, hansısa xəstəlik kimi göstərməkdirsə, Rusiyada geniş yayılmış üsul ölüm kağızına "səbəbi bilinməyən xəsarətlər nəticəsində" yazmaq imiş. Bizim səhiyyə və kriminalistika sistemində də oxşar metodlara əl atırlar. Məsələn, bir vaxtlar YUNİSEF təşkilatı Azərbaycanda uşaq ölümünün yüksək olduğunu açıqlayanda rəsmi orqanlar bunu təkzib edirdilər. Sonradan isə məlum olmuşdu ki, sən demə bizim səhiyyə sistemi doğulandan az sonra (dəqiq xatırlamıram, deyəsən 1 yaşa qədər idi) ölən uşaqları ümumiyyətlə uşaq ölümü kimi hesaba almır.

Sonda bir ümidverici şərhə başqa mifi də dağıdaq. Geniş yayılmış fikirdir ki, dünyada intiharlar artır. Elə DST-nin bu temada hesabatları var, deyir hazırda dünyada hər 40 saniyədən bir 1 nəfər özünü öldürür. Həyəcan təbili çalır, bu rəqəmin yaxın illərdə hər 20 saniyədə 1 intihara qədər çoxalacağı söylenir. 1990-cı ildə dünyada təxminən 762 min intihar olubsa, 2016-cı ildə bu rəqəm 817 min nəfərə çatıb. Ancaq optimist şərh odur ki, bu müddətdə dünya əhalisinin sayı 2 milyard nəfərə yaxın artıb. Deməli ümumi əhali sayına nisbətə baxsaq, əslində dünyada intiharların azı 3 dəfə azaldığını söyləmək olar.

Ötən həftə Qarabağ konfliktini ilə bağlı bəzi mühüm, eyni zamanda, maraqlı proqnozlara yol açan gəlişmələrlə yadda qaldı. Moskvada Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin ATƏT-in Minsk Qrupu həmsədrləri və Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovun iştirakı ilə görüşü keçirildi. Moskva danışıqları bitər-bitməz, ABŞ-ın dövlət katibi Mayk Pompeo Qarabağ təşəbbüsü ilə çıxış etdi, nazirlərin növbəti görüşünü Vaşinqtonda keçirmək təklifini irəli sürdü.

Kremlin ideoloqlarından olan, avrasiyaçı-politoloq Aleksandr Duqin isə Musavat.com-a verdiyi eksklüziv müsahibədə artıq "Lavrov planı" deyilən planın masa üzərində olduğunu bildirdi (Plana əsasən, ilkin mərhələdə Dağlıq Qarabağ ətrafında 5 rayon boşaldılır, ardınca kommunikasiyalar açılır, azərbaycanlı köçkünlər öz yurd yerlərinə qayıdır və Dağlıq Qarabağ aralıq statusu verilir). Duqin müsahibədə belə bir ifadə də işlətdi ki, planın reallaşması nəticəsində Dağlıq Qarabağ nə müstəqil ola biləcək, nə də Ermənistanın tərkibində.

Qarabağ məsələsi ətrafında həqiqətən də növbəti diplomatik hərəkətilik, hətta iki əsas həmsədr dövlət - Rusiya və ABŞ arşında bir təşəbbüskarlıq yarışması getdiyi ortadadır. Bu "yarış"ın problemin həllinə əlavə dinamika gətirəcəyi, yoxsa pəl vuracağı ilə bağlı yerli və xarici siyasi təhlilçilərin müxtəlif fikirləri var. Onlardan birinin - A. Duqinin yanaşmasını təqdim edirik.

"Dağlıq Qarabağ problemi Ağ Evdə heç vaxt unudulmayıb". Bu sözləri isə digər rusiyalı tanınmış ekspert Qriqori Trofimçuk Vaşinqtonun Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin növbəti görüşünün ABŞ-da keçirilməsi haqda təklifini şərh edərkən deyib (axar.az). Onun sözlərinə görə, ABŞ-da bu münaqişəyə yalnız Minsk Qrupunun amerikalı həmsədri Endryu Şoferin formal işi çərçivəsində baxılırmır.

"Mən xeyli vaxtdır deyirəm ki, ABŞ Qarabağın statusu ilə bağlı birbaşa məşğul olmaq istəyir. Hələ İlham Əliyevlə Nikol Paşinyanın Vyana görüşündən öncə ABŞ ərazisində Qarabağ görüşünün keçirilməsi planlaşdırılırdı. Ancaq Avstriya, mənəcə, Moskvanı boşuna əsəbləşdirməmək üçün seçildi. Azərbaycan prezidenti ilə Ermənistan baş nazirinin ilk görüşünün ABŞ ərazisində keçirilməsi çox böyük siqnal olardı. Bundan sonra Moskva tərəflərə münaqişənin həllində rolunu xatırlatmaq üçün Rusiya, Azərbaycan və Ermənistanın XİN rəhbərləri səviyyəsində dərhal görüş keçirdi. İn-

Qarabağ üçün məxfi "yol xəritəsi", yoxsa gizli anlaşma...

"Bolton planı" "Lavrov planı"na qarşı; Azərbaycan və Ermənistan rəhbərlərinin növbəti görüşü okeanın o tayında reallaşsa bilər, əgər...; politoloqlardan ilginclər

di də ABŞ nazirlər səviyyəsində görüş təklif edərək, öz varlığını vurğulayır", - deyərək politoloq qeyd edib.

Onun fikrincə, bununla da ABŞ Rusiyaya Qarabağ münaqişəsini həll etməyə hazır olduğunu göstərir: "Əlverişli şəraitdə erməni tərəfini təmsil edən kəsin Sərkisyan deyil, ilk gündən Qarabağ məsələsinə diqqət ayıran Paşinyan olduğu bir zamanda... Həm də Paşinyanın danışıqlar bəyanatlarına nə Şofer, nə də Vaşinqton diqqət yetirir. Beləliklə, bu məsələ ilə bağlı İrəvan və Vaşinqton arasında bəzi razılaşmaların mövcud olduğu qənaətinə gəlməyə".

Diqqətçəkicidir ki, bu qəbildən yeni gəlişmələr fonunda ötən həftə bir qrup ABŞ konqresmeni İrəvanda olub, baş nazir Nikol Paşinyanla görüşüb. Paşinyan amerikalıların səfərini alqışlayaraq, Ermənistanın ABŞ-la əlaqələrinin inkişafı və dərinləşməsinə mühüm önəm verdiyini bildirib. Ardınca o, iddia edib ki, "Ermənistan radikal islahatlar prosesinin içindədir və demokratiyanın inkişafı istiqamətində inamla irəliləyir"; qeyd edib ki, hökumət demokratiyanın institusional və iqtisadi əsaslarını möhkəmləndirməklə məşğuldur və bu prosesdə beynəlxalq tərəfdaşlardan, o cümlədən ABŞ-dan dəstək gözləyir. Amerikalı konqresmenlər isə öz növbəsində Ermənistanda demokratiyanın möhkəmlənməsinə, iqtisadi islahatların

reallaşmasına və ABŞ-Ermənistan əlaqələrinin inkişafına dəstək verməyə hazır olduqlarını söyləyiblər.

Təbii ki, Birləşmiş Ştatlar bu dəstəyi boşuna verməyəcək. Vaşinqtonun əsas şərti Ermənistanın Rusiya ilə siyasi-hərbi bağlarının zəifləməsidir. Bu isə Qarabağa dair danışıqlarda diplomatik sıçrayışdan, qonşu Türkiyə və Azərbaycanla əlaqələrin qurulmasından keçir. Ötən ilin oktyabrında İrəvanda səfərdə olan ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Bolton da bəyan eləmişdi ki, Ermənistan inkişaf yoluna çıxmaq istəyirsə, öncə Qarabağ məsələsinin həll yönündə real addımlar atıb öz əsas qonşuları - Azərbaycan və Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmalı, nəticə etibarilə də Rusiyanın təsir zonasından uzaqlaşmalıdır. Eyni mesaj iki ay sonra prezident Donald Trampın Nikol Paşinyana göndərdiyi təbrik məktubunda əksini tapdı.

Bundan sonra Qarabağla "Bolton planı" deyilən planın varlığından danışılmağa başlandı. Ehtimal ki, Azərbaycan və Ermənistan XİN başçıları Vaşinqton görüşü səmərəli olarsa, ardınca iki ölkə rəhbərinin də görüş yeri kimi ABŞ seçilsin.

Öz növbəsində postsovet məkanı üzrə ixtisaslaşmış alman politoloq Silviya Şteber bu yöndə fikir və mülahizələrinin davamı kimi bildirir ki, Nkol Paşinyan hökuməti üçün Azərbaycanla münasi-

bətlərin normallaşmasına nail olmaq prinsiplə əhəmiyyət kəsb edir: "İctimai rəy sorğuları da göstərir ki, erməni əhali sosial-iqtisadi problemlərdən sonra Dağlıq Qarabağ konfliktini ən kəskin problem hesab edir - hansı konflikt ki, ölkənin sabitliyi və təhlükəsizliyi üçün təhlükə olaraq qalır".

Göründüyü kimi, Paşinyanın daxildə aparmaq istədiyi köklü islahatlar Qərbin, ABŞ-ın ciddi dəstəyindən, Qərbin, ABŞ-ın ciddi dəstəyi isə Qarabağ məsələsində Paşinyan hökumətinin konstruktiv mövqeyindən asılı durumdadır.

Ancaq bu mövzuda fərqli düşünən təhlilçilər də var. Məsələn, politoloq Tofiq Abbasov hesab edir ki, Lavrovun sözləri, demək olar, iflasa uğrayıb. "Çünki Paşinyan iddia edir ki, guya o hələ vəziyyətlə tam tanış olmadığından qərar verə bilməyəcək... Bu başdan da Mayk Pompeo danışıqları Amerikada keçirməklə bağlı təklif səsləndirdi. Bu da o anlama gəlir ki, ermənilərin üreyincə olan turizm diplomatiyası uzanaçaq. Çünki Vaşinqton artıq Qarabağ problemi zəminində Moskvaya öz haqq-hesabını çürütməyə qərar verir. Bunlar Azərbaycanın maraqlarının ziddidir", - deyərək bildirib.

Bu qəbildən skeptik və optimist proqnozların nə dərəcədə gerçəyə yaxın olduğunu isə yaxınlarda biləcəyik.

□ "Yeni Musavat"ın analitik xidməti

Aprelin 24-də ermənilər və ermənipərəstlər qondarma erməni soyqırımını qeyd edəcəklər. Ötən həftə Fransa prezidenti Emmanuel Makron 24 apreli qondarma "erməni soyqırımını qurbanlarının" xatirə günü elan edib. Bununla da o, prezident seçkilərindən öncə, həmçinin bu ilin fevralında Fransa Erməni Təşkilatları Şurasının tədbirində verdiyi sözü tutub.

Qeyd edək ki, ABŞ-ın 41 ştatı saxta "erməni soyqırımını" tanıyıb. Hazırda Türkiyənin Rusiyadan S-400 raketlərini alması ABŞ-ı olduqca narahat edir. Türkiyənin Rusiyadan aldığı S-400 raket sistemləri ilə bağlı Almaniyanın "Stern" nəşrinin təhlilində qeyd olunub ki, ABŞ dünyanın hər ölkəsinin hava məkanında gizli təyyarələri ilə uça bilər. S-400-lərin ən əhəmiyyətli xüsusiyyəti isə görünməz kimi səciyyələndirilən təyyarələri təsbit edə bilməkdir: "Rusiya raketlərinin bu xüsusiyyəti sayəsində Türkiyə Şərqi Aralıq dənizdəki təsirini böyük ölçüdə artırmağa imkan verəcək", - deyər məqalədə bildirilir.

Nəzərə alaraq ki, bir çox ölkələr məhz Türkiyə ilə münasibətlərinin kəskin olması səbəbindən "erməni soyqırımını" ilə bağlı qərar verib. Daha öncə Almaniyada Türkiyə ilə münasibətlərinin soyuqlaşması fonunda uydurma məsələni tanıyırdı. Ekspertlər bildirirlər ki, "erməni soyqırımını" ideyası bir sıra dövlətlərin maraqları baxımından ortaya atılıb. Ondan bir alet kimi istifadə edilib. Təhlilçilərə görə, Ermənistan heç bir zaman "erməni soyqırımını" iddiasından imtina etməyəcək. Ona görə ki, bu, həm Ermənistandakı, həm xaricdəki erməni-

Tramp aprelin 24-də

"soyqırım" deməyəcək, çünki...

Ekspert: "ABŞ prezidenti "erməni genosidi"ni tanımaqla Türkiyəni birdəfəlik Rusiya ilə müttəfiqliyə yuvarladılar"

lər üçün bir ideologiya halına gəlib. Erməniləri bir zaman ayaqda saxlayan kilsə idisə, 1915-ci ildən sonra onlar bu "soyqırımını" uydurdular və özlərinə "ikinci ayaq" yaratdılar. Əgər "soyqırımını" ideologiyası aradan götürülərsə, o zaman Ermənistan dövləti də olmaya bilər.

Bəs Türkiyənin Rusiya ilə yaxınlaşmasını qəbul etməyən ABŞ dövləti Ankaraya

tezliyə olaraq, ermənilərin xeyrinə hansısa qərara meyllənə, konkret olaraq, prezident Donald Tramp aprelin 24-də "soyqırım" deyə bilərmi?

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Mübariz Əhmədov bildirdi ki, "erməni soyqırımını"nın tanınması ilə bağlı məlumatların əksəriyyəti blefidir: "Cəmi 7-8 dövlət tanıyıb ki, onların böyük əksəriyyətinin bu qondarma soyqırımını tanıma prosedu-

runu başa çatmış hesab etmək düz deyil. Mənim fikrimcə, cəmi 2 dövlət - Rusiya və Fransa'nın "erməni soyqırımını" tanımasını sona qədər başa çatmış proses saymaq olar. Qalan dövlətlərin hamısının daxili qanunvericiliyinə baxarsaq görürük ki, hansısa prosedur çatdırılıb, hansısa prosedura qəbul edib və ya prezident bunu lazımı qaydada təsdiq etməyib. ABŞ-a gəlincə isə lap bu ölkənin ştatlarının hamısı "erməni soyqırımını"nl tanısa, fərq eləmir.

zəif olacaq. Paşinyan bir neçə gün bundan öncə AŞ PA-da dövlət oluna qonaq qismində çıxış edib, Ermənistanın daxili və xarici siyasəti ilə bağlı bütün məsələləri qaldırdı. Ancaq bir-cə kəlmə də "erməni soyqırımını"ndan danışmadı. Düşünürəm ki, Ermənistanın özündə də artıq buna maraq zəifdir. Çünki dövlətin problemləri çoxdur. Başqa dövlətlərdə də əvvəlki kimi canfəşanlıq görünür. Hollandiyada digər soyqırımlar qəbul olunsa da, "erməni soyqırımını"nın heç adı da tutulmadı. Halbuki ermənilər həmişə öyü-

naşmaq lazımdır: "Lakin məntiqlə Trampdan "erməni soyqırımını" istiqamətində hansısa addım atacağını gözləmirəm. Tramp kifayət qədər ağıllı adamdır və başa düşür ki, o, belə addım atarsa Türkiyə-ABŞ münasibətlərini birdəfəlik zədələyə bilər. Çünki nəzərə almaq lazımdır ki, Türkiyə heç də zəif dövlət deyil. ABŞ-ın Türkiyə ilə davasının səbəbi Rusiyadır. ABŞ istəyir ki, Türkiyə Rusiya ilə yaxınlaşmasın. Deməli, Tramp "erməni soyqırımını"ni tanıyacaqsa, bununla da Türkiyəni birdəfəlik Rusiya ilə müttəfiqliyə yuvarlayacaq. Yəni bu məsələlərə görə düşünürəm ki, Tramp bu il "erməni soyqırımını"nın tanınması istiqamətində elə də ciddi addım atmayacaq. Ola bilər ki, ənənəvi bəyanatlarında bir qədər dəyişiklik etsin. Burada cümlələrin

nüzdülər ki, onların Hollandiya ilə yaxın münasibətləri var. Bəzi dövlətlər var ki, onların erməni soyqırımına marağı məhz anti-Türkiyə üzərindən köklənib. Bunu İtaliyanın, simasında da görmək olar. Eləcə də Liviyada milli hökumətin Türkiyə ilə münasibətləri zəifdir və onlar da bu kimi addım atdılar".

Ekspertin qənaətinə görə, Trampın da bu il erməni soyqırımını tanıyıb-tanımadığına əsaslanmaq çətindir. Şəxsi məqsədi nədir, bilmirik. Amma birmənalı deyirik ki, Ermənistan tərəfi danışıqları aparmaq niyyətində deyil. Bunu gizlətmirlər də".

Politoloqa görə, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində gedən proseslərdə çox qərribə bir vəziyyət yaranıb: "Həm Rusiya, həm də Qərb başa düşür ki, ermənilər məsələni həll etməyə tələsmirlər, buna imkan da verməzlər. Bunu biz açıq şəkildə deməliyik. İkinci ondan irəli gələn məsələ ondan ibarətdir ki, onlar deyirlər ki, onda heç olmasa müharibə olmasın. Belə deyək ki, bu sadəcə, bir proqramdır. Burada Rusiya ilə Qərbin istəyi üst-üstə düşür. Həll etməyə imkan var, sadəcə, istəmir ki, Ermənistan təzyiqli olsun. Çünki hərəsinin Ermənistanı aid öz məqsədi var. Birmənalı şəkildə istəyirlər ki, müharibə olmasın və bu müharibəyə imkan verməsinlər. Bu çərçivədə deyirlər ki, müharibə olmasın, heç olmasa görüntünü yaradaq. Əvvəllər də belə idi. Burada uduzan yeganə tərəf Azərbaycandır. Bunu açıq söyləmək lazımdır. Mövcud vəziyyət bundan ibarətdir. Azərbaycan fəvqəldövlətlərin rəyini istəməz bu və ya digər dərəcədə nəzərə almalıdır. Nə vaxta qədər bunu nəzərə alacaq, bax bu da sual altındadır. Çünki Azərbaycan xalqının hövsələsi heç də sonsuz deyil".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

quruluşu, sayı da diplomatik dairələr tərəfindən hesablanır, qiymətləndirilir, təhlillər aparılır. Diplomatiyada bütün bunlar diqqət mərkəzinə alınır. Ola bilər ki, yazdığı cümlələrin sayını bir qədər artırmaqla. Başqa yeni addım atacağını, Türkiyənin ünvanına kəskin fikirlər söyləyəcəyini gözləmirəm. Tramp indiki zamanda bu istiqamətdə kəskin addım atmaz".

□ **Əli RAİS,**
"Yeni Müsavat"

"Duqinin məqsədinin nə olduğunu demək çətindir"

Sabiq xarici işlər nazirindən rusiyalı politoloqun "Yeni Müsavat"a sensasion açıqlamalarına reaksiya

Rusiyanın tanınmış politoloqu, Avrasiyaçılıq modelinin yaratıcılarından biri olan Aleksandr Duqinin "Yeni Müsavat"a verdiyi son müsahibədə dedikləri diqqət çəkib. Məsələn, o deyib ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində "Lavrov planı" artıq masa üzərindədir. Məşhur politoloq onu da bildirib ki, bu plan reallaşarsa, Dağlıq Qarabağ nə müstəqil olacaq, nə də Ermənistanın tərkibində.

Onun bu fikirləri ətrafında ən müxtəlif müzakirələr açılib. Duqinin bununla rəsmi Kremlin mövqeyini, yoxsa öz baxışını ifadə etdiyi yönündə səslənən fikirlər birmənalı deyil. Rus politoloqun ağzından çıxan bu cümlələrin Azərbaycan tərəfə sərf etdiyini düşünənlər də var.

Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov "Yeni Müsavat"da Duqinin fikirlərinə bu cür şərh verdi: "Aleksandr Duqinin kimin fikrini ifadə etdiyini söyləmək çətindir. Amma bir fakt odur ki, er-

Tofiq Zülfüqarov

mənilər danışıqları aparmaq niyyətində deyillər. Paşinyanın bəyanatlarından bunu hiss etmişik. Nəse imitasiya yaratmaq üçün Rusiya əlindən gələni edir ki, guya danışıqlar doğrudan da baş verir. Amma gəlin özümüz-özü müzə aldatmayaq. Bu danışıqlarla sadəcə, görüntü yaratmağa çalışırlar. Bir tərəfdən, Azərbaycan ictimaiyyəti bu görüntü-

yə inanmır, digər tərəfdən isə Ermənistan rəsmi bəyanatlar verir ki, danışıqlar baş tutmur. Moskvada gündəmdə olan məsələlər heç də torpaqların azad olunması və ya "Lavrov planı"ndan ibarət olmur. Gəlin realist olaq və bu görüntünü yaratmaq istəyən adamlardan çox şey gözləməyək. Duqinin məqsədinin nədən ibarət olduğunu

demək çətindir. Şəxsi məqsədi nədir, bilmirik. Amma birmənalı deyirik ki, Ermənistan tərəfi danışıqları aparmaq niyyətində deyil. Bunu gizlətmirlər də".

Politoloqa görə, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində gedən proseslərdə çox qərribə bir vəziyyət yaranıb: "Həm Rusiya, həm də Qərb başa düşür ki, ermənilər məsələni həll etməyə tələsmirlər, buna imkan da verməzlər. Bunu biz açıq şəkildə deməliyik. İkinci ondan irəli gələn məsələ ondan ibarətdir ki, onlar deyirlər ki, onda heç olmasa müharibə olmasın. Belə deyək ki, bu sadəcə, bir proqramdır. Burada Rusiya ilə Qərbin istəyi üst-üstə düşür. Həll etməyə imkan var, sadəcə, istəmir ki, Ermənistan təzyiqli olsun. Çünki hərəsinin Ermənistanı aid öz məqsədi var. Birmənalı şəkildə istəyirlər ki, müharibə olmasın və bu müharibəyə imkan verməsinlər. Bu çərçivədə deyirlər ki, müharibə olmasın, heç olmasa görüntünü yaradaq. Əvvəllər də belə idi. Burada uduzan yeganə tərəf Azərbaycandır. Bunu açıq söyləmək lazımdır. Mövcud vəziyyət bundan ibarətdir. Azərbaycan fəvqəldövlətlərin rəyini istəməz bu və ya digər dərəcədə nəzərə almalıdır. Nə vaxta qədər bunu nəzərə alacaq, bax bu da sual altındadır. Çünki Azərbaycan xalqının hövsələsi heç də sonsuz deyil".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Ukraynalı general: "Rusiya parçalanacaq, onun bir hissəsini ələ keçirməliyik"

Ukraynalı hərbi ekspert, ehtiyatda olan general-mayor İqor Romanenko Rusiyanın yaxın gələcəkdə dağılacığını iddia edib. Ukrayna mediasının verdiyi xəbərə görə, o, parçalanma prosesinin başlanacağı təqdirdə, Ukraynanın Rusiya torpaqlarının bir hissəsini ələ keçirməli olduğunu bildirib.

İqor Romanenkonun fikrincə, Rusiyanın süqutu Sibirin Çin tərəfindən "qəsb olunmasından" sonra başlayacaq. "Tarixi təcrübə göstərir ki, heç bir imperiya olduğu kimi əbədi surətdə qalmayb", - deyər İ. Romanenko fikrini bu cür əsaslandırır.

Onun sözlərinə görə, eyni aqibət Rusiyayı da gözləyir və burada əsas məsələ prosesin nə vaxt baş verəcəyi ilə bağlıdır. Qeyd edək ki, bundan daha öncə Ukraynanın infrastruktur naziri Vladimir Omelyan da bir gün Moskvaya tankın üstündə gələcəyini söyləmişdi. Ukraynalı nazir bu iddiasını "feysbuk" səhifəsində yazmışdı.

Vladimir Omelyan Rusiyanın nəqliyyatçılar birliyinin vahid nəqliyyat məkanının yaradılması barədə təklifinə şərh verərkən belə bir cümlə işlədib: "Əlbəttə ki, bir gün Moskvaya gələcəyik! Müttəfiqlərimizlə birlikdə! Üzərində "Moskvaya doğru" yazılmış tanklarla!"

□ **Musavat.com**

Moskvada qətl törədən Orxanın valideynləri "Yeni Müsavat" a nələr danışdılar? - reportaj

"Bircə arzum var ki, oğlumu ölkəmizə versinlər, həbsinin qalan hissəsini burada yatsın, sonra onun toyunu görüm..."

O, bir günün içində Azərbaycanda və Rusiyada məşhurlaşdı. Heç özünün də ağlına gəlməzdi ki, taks sürücüsü işləyən bir adam iki ölkənin telekanallarının baş xəbərçisi çəkilirdi.

Onun həbs edilməsini əks etdirən əməliyyat kadrları və əli qandallı daxili işlər naziri Vladimir Kolokolitsevin hüsuruna gətirilməsinin görüntülənməsindən elə bir "şou" hazırlanmışdı ki, sanki adi bir canı yox, Bin Ladeni, yaxud da Əli Bağdadini yaxalamışdılar.

Söhbət 2013-cü ildə Moskva ətrafında yerləşən Biryulyovo rayonunda Yeqor Şerbakovla aralarında yaranan mübahisə nəticəsində onu qətlə yetirməkdə ittiham olunaraq 17 il həbs cəzası alan Orxan Zeynalovdan gedir.

Onun həbsi elə bir vaxta təsadüf edirdi ki, Moskvadakı "Pokrovka" meyvə-tərəvəz bazasını bağlamışdılar, bazarda işləyən azərbaycanlıları sıxışdırırdılar.

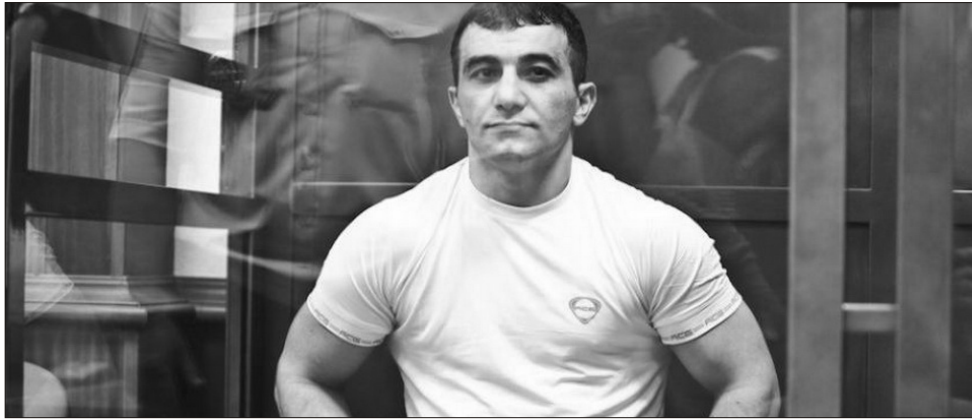
Bir hadisənin ətrafında böyük ticarət mərkəzinin dağıdılması, azərbaycanlı əmək miqrantlarına qarşı hücumun başlanmasının məqsədi aydın idi.

Bunun arxasında Azərbaycan-Rusiya münasibətlərini pisləşdirməyə çalışan müəyyən dairələr dururdu ki, arzularına nail ola bilmədilər.

Elə Orxan özü də bu bazarda əvvəllər işləmiş, sonra taks sürücüsü kimi çörək qazanmışdı. Əslən Şəmkirin Aşağı Seyfəli kəndindən olan O.Zeynalov artıq 6 ilə yaxındır ki, həbs həyatı yaşayır.

Bir müddət əvvəl onun Azərbaycana ekstradisiyası gündəmə gəlsə də, gerçəkləşmədi. Şəmkirdə ezamiyyətdə olarkən Orxanın ailəsinə baş çəkmək, onun vəziyyəti ilə maraqlanmaq qərarına gəldik...

Anası Yasəmən Zeynalovanın sözlərinə görə, sonuncu dəfə Novruz bayramında

Orxanın yanında olublar: "Ay bala, bir iş idi ki, onun başına gəldi. Kim istəyərdi belə olsun? Uşaq 6 ildir Rusiya türmələrində qalıb. Orxan getmişdi ki, pul qazansın, özünə güzəran qursun, evlənin ailə-uşaq sahibi olsun, o boyda həngaməni çıxardılar, uşağının ömründən 17 il kəsildilər. Siz o vaxt həmin hadisələri görmüşdünüz, bütün televiziya ondan danışdı. Orxan elə bil ki, hansısa terror qruplaşmasının rəhbəriydi, əli qandallı gətirildilər, videoya zəkdilər. Mənim oğlumdan adam öldürən çıxmaz. Bu bayramda yanına getmişdik, iki gün Orxanla qaldıq, bayram sovgatı aparmışdıq. Belə vəziyyəti yaxşıdır, sağlamlığı yerindədir, saxlanma şəraitindən də narazılıq elemədi. İmkan düşəndə yanına gedirik, 6 ildir Rusiya yollarında qalmışdır."

Sağ olsun Rusiyada yaşayan soydaşlarımız, onlar dəstək verirlər, Orxanın yanına gedib-gəlirlər, onu unutmurlar, sıxıntıda saxlamırlar, görüşməyə də heç bir qadağa yoxdur. Ancaq biz yaşlı adamlarıq, tez-tez yanına gedə bilmirik axı?!

Mən xəstə adamam, dərman-dava oluram, atası müəlim adamdır, işdən hər vaxt çıxma bilmir, elə maddi imkanımız da yoxdur ki, tez-tez Rusiyaya gedək.

Bizim bircə arzumuz var ki, onu Azərbaycana versinlər, burada cəzasının qalan hissə-

sini çəksin, sonra da balağın toyunu görüm, ondan sonra nə ola-ola".

Y.Zeynalova bildirir ki, 4 övladı var: "Orxan böyük oğlumdur, 1984-cü il təvəllüdüdür, Abbaslı kənd məktəbində oxuyub, sonra hərbi xidmətə gedib.

Əsgərlikdən gələndən sonra Şəmkirdə fəhlə işlədi, mal-qara saxladı, gördü ki, kənddən dostları Moskvaya pul qazanmağa gedir, onlara qoşuldu.

Üç ildən çox idi ki, Moskvada işləyirdi, evə köməyi deyirdi, axırda bu iş başına gəldi. Orxan idmanla məşğul olurdu, içki içmirdi. Mənə demişdi ki, ana, yayda gəlmişdim ki, ana, yayda gəlmişdim, evlənəcəyəm.

Amma bu hadisə oldu, uşağının arzusu yarımcıq qaldı. Ağıllı-kamallı uşağıdır, indi də türmədə namaz qılır. Deyir ki, ana, ancaq ibadətə təskinlik tapa bilərəm. Allah özü ona yol açsın, cavabına bağlılaşsın".

Y.Zeynalova bildirir ki, oğlu Lipetsk həbsxanasındadır, onun Azərbaycana ekstradisiyası ilə bağlı ombudsman Elmira Süleymanovaya iki dəfə məktub yazıblar: "Bizə cavab gəldi ki, sənədləri Ədliyyə Nazirliyinə göndərilib, bu işlə onlar məşğuldurlar. Bizim ümidimiz yalnız prezident İlham Əliyevə və xanım Mehriban Əliyevəyədir.

Ümidimizi itirməmişik, inanırıq ki, Azərbaycan dövləti Rusiya dövləti ilə danışıqlar

aparıb, onun qaytarılması ilə bağlı razılıq əldə edəcək. Orxan cəzasının qalanını burada çəkmək istəyir".

Orxanın atası Zahid və anası Yasəmən Zeynalovalar prezident İlham Əliyev və Rusiya prezidenti Vladimir Putinə də qəzetimiz vasitəsi ilə müraciət etdilər: "Orxanın 11 ili qalıb, bizim də ömrümüzüzdən gedir, yaşlı insanlarıq, həyatın işini bilmək olmur, axşam başımı qoyub yatdım, səhər hez bəlkə durmadım. Heç olmasa Azərbaycana gətirilsə, bir az ürəyimiz təskinlik tapar. Hər gün gözümlə yoldadır ki, bəlkə bir xəbər çıxar.

Biz dövlətimizə güvənirik, prezidentimizə arxalanmışıq ki, Orxanın işi ilə bağlı addım atılacaq, ekstradisiyası müvafiq orqanlar tərəfindən Rusiya ilə razılaşdırılacaq.

Mən bir ana kimi üzümü Mehriban xanıma tuturam, o, həmişə bizim arxa-dayağımız olub, hər bir insana əlindən gələni kömək edir.

Xahiş edirəm, Orxanın toyunu görməyi mənə nəsb etləsin, gətirək Azərbaycanda ki həbsxanaya, orada evləndirək".

Orxanın atasının sözlərinə görə, dövlət hər şeyi bilir, lazımı addımlar da atılacaq, hər hansı şikayət etməyə ehtiyac görmürlər, oğlunun qaytarılması üçün qanuni prosedura uyğun olaraq zaman gözlənilməlidir.

Dövlətlər adətən öz ölkələrinin məhkəmələrinin nüfuzuna

zunun qayğısına qaldıqlarına görə, ekstradisiya prosesinin məhkumun öz cəzasının müəyyən hissəsini çəkəndən sonra reallaşmasına icazə verilir.

Rusiya, ümumiyyətlə, Orxan Zeynalovu qaytarmaqdan imtina da edə bilər. Bu ilk növbədə Azərbaycan tərəfinin müraciəti və Rusiyanın bu müraciətə münasibətindən asılıdır.

Bir neçə il qabaq isə həmyerlimizin hüquqlarını Apelyasiya Məhkəməsinə müdafiə etmiş vəkil Abasmirzə Abdullayev bildirmişdi ki, təzminatın ödəməyi təqdirdə O.Zeynalovun Azərbaycana ekstradisiyası baş tuta bilər: "Orxan Zeynalov məhkəmənin qərarı ilə 3 milyon rubl təzminat ödəməyi müddətdə onun Azer-

baycana ekstradisiyası mümkün olmayacaq".

Vəkilin sözlərinə görə, borcu özü ödəyə bilməsə belə, Azərbaycan rəsmilərindən hər hansı bir şəxs onun əvəzinə ödənilməsi üçün zəmin dur, yaxud birbaşa həmin təzminatı ödəyə bilər.

Vəkil qeyd etmişdi ki, Rusiya tərəfi Orxanın orada həbsdə saxlanması maraqlı deyil. Çünki xarici ölkə vətəndaşının qidalandırılması və saxlanması əlavə vəsait tələb edir.

Zeynalovlar ailəsi Azərbaycan dövlətinin rəhbərliyinə sığınaraq bir gün müjdə eşidəcəklərini hər səhər yuxudan duranda intizarla gözləyirlər...

□ "Yeni Müsavat"ın Reportyor Qrupu Şəmkir-Seyfəli

Dağlıq Qarabağ problemi ilə bağlı maraqlı gelişmələrdən biri ABŞ dövlət katibi Mayk Pompeo'nun ötən həftə Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin növbəti görüşünün Vaşinqtonda keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etməsi oldu. Bu təşəbbüsün XİN başçıların aprelin 15-də Moskvada baş tutan son görüşünün davamı olub-olmayacağı, daha dəqiqi, Qarabağa dair sülh danışıqlarına əlavə pozitiv dinamika verəcəyi isə hələlik bəlli deyil. Hərçənd növbəti görüşün konkret vaxtı və yeri haqda dəqiq bilgi yoxdur.

"Görüşün dəqiq vaxtı haqda məlumat yoxdur. Biz xarici işlər nazirlərinin Moskva görüşünü alqışlayırıq və görüşdən sonra səsləndirilən bəyanatdan məmnunluq duyuruq. Biz səbirsizliklə dialoqun davam etdirilməsini gözləyirik". Bunu Azərbaycan və Ermənistan xarici işlər nazirlərinin Vaşinqtonda gözlənilən görüşünü şərh edərkən ABŞ-ın Azərbaycanı yeni səfiri Örl Litzenberger bildirib. O, ABŞ-ın ATƏT-in həmsədr ölkələrindən biri olduğunu xatırladaraq deyib: "ATƏT-in və həmsədrlərin məqsədi Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu həlli üçün münaqişə tərəflərini bir araya gətirməkdir".

Diplomatın sözlərinə görə, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi beynəlxalq hüququn prinsiplərinə - güc tətbiq etməmək, ölkələrin ərazi bütövlüyü, xalqların öz müqəddəratını həll etməsi prinsipləri əsasında həll olunmalıdır.

Qarabağ danışıqlarında pozitiv nəticənin olub-olmayacağı, sübhə yox ki, Rusiya lideri Vladimir Putinin Ermənistanın yeni rəhbəri Nikol Paşinyana münasibətindən və Kreml başçısının Paşinyanla bağlı verəcəyi qərardan da asılı olacaq. Odur ki, Azərbaycan bu məqamı xüsusi diqqətdə saxlamalıdır.

Hələ ki, Moskva-İrəvan münasibətləri Serj Sərkisyan dönəmindəki etimad səviyyəsinə qalxmayıb. Bu da ikitərəfli əlaqələrdə hər hansı "fors-majör" halını istisna etməz. Paşinyanın özü də Putinin ona simpatiya bəsləmədiyini bildirmiş deyil. Hərgah, Ermənistanın Rusiya siyasi-hərbi

orbitində qalacağını bəyan etməkdən yorulmur.

"Paşinyan Rusiya ilə münasibətləri əvvəlki məcraya qaytarmaq üçün əlindən gələni edir". "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu axar.az-a "Baku Netvörk" Ekspert Şurasının rəhbəri, fəlsəfə doktoru Elxan Ələsgərov deyib.

"Rusiya ilə Ermənistan arasındakı münasibətlər getdikcə çox müəmmalı xarakter almağa başlayıb. Təbii ki, bundan narahat olan Paşinyan da Rusiya ilə münasibətləri əvvəlki məcraya qaytarmaq istəyir", - deyə o qeyd edib.

Ekspert tərəflərin qarşısında ki Moskva görüşündə Qarabağ mövzusunda da toxunacağını deyib: "Qarabağ məsələsinin tənzimlənməsində Rusiyanın müəyyən maraqları var. Hətta Putin bu dəfə Paşinyanın mövqeyini daha dərinədən öyrənməyə çalışacaq. Çünki ABŞ da Qarabağ məsələsinin həllində öz mövqeyini itirmək istəmir. İrəvanın Azərbaycan və Ermənistan XİN rəhbərlərinin görüşündən narahatlıq keçirməsi də bundan xəbər verir. Görünür, İrəvan ümumiyyətlə danışıqların gedişatından və ABŞ-ın prosesi nəzarəti ələ almasından narazıdır, buna görə də hər vəchlə probleminin həllinə qarşı çıxır. Bu isə o deməkdir ki, İrəvan məsələnin sülh yolu ilə həllinə meyilli deyil. Bu, Paşinyanın davranışlarından və erməni mətbuatından da aydın şəkildə hiss olunur".

Gürcü politoloq Georgi Tsiklauri isə hesab edir ki, hazırda Nikol Paşinyanı Rusiya ilə faktiki, heç nə birləşdirmir və o, əslində Rusiyanın və Pu-

Qarabağ dilemması: Moskva ilə, yoxsa İrəvanla anlaşmaq?

Konfliktin həllində Rusiya-Ermənistan münasibətlərinin xarakteri rol oynayır - iddia; **gürcü politoloq**: "Putin Paşinyana münasibətdə gözləmə mövqeyindədir..."

tinin 1 nömrəli düşmənidir. "Paşinyan hiyləgər və məkrli düşməndir. Üstəlik də o, Rusiyadan bundan sonra da müttəfiq qismində güzəştler və "ləzzətli şeylər" almaq istəyir", - deyə o vurğulayıb.

Ekspertin fikrincə, Putin deyəsən artıq başa düşür ki, İrəvan rejimini ucuz qaz və silahlarla təmin etmək - özünün geosiyasi düşməninə dəstək verməkdən başqa bir şey deyil: "Putin nə qədər çox İrəvana güzəştler eləsə, bir o qədər ABŞ Paşinyan rejiminə dəstək məsələsində "qənaət" edəcək və başqa cəbhələrdə Rusiyaya "pisliklər" etmək üçün daha çox resursa malik olacaq".

Təhlilçi yuxarıda sadalanan səbəblər üzündən Putinin Paşinyana münasibətdə gözləmə mövqeyində olduğunu düşünür. "O anlamda ki, ola bilsin, situasiya dəyişsin və o zaman da qərar vermək və Ermənistanda Rusiya təsirini qismən bərpa etmək olar. Ancaq yaxın zamanlarda buna şanslar sadəcə, görünür".

Bəs rəsmi Bakı Qarabağ məsələsində Moskva-İrəvan münasibətlərinin xarakterini nə dərəcədə nəzərə almalıdır?

BAXCP sədri, deputat Qüdrət Həsənzadəyə görə, torpaqlarımızın işğaldan azad

olunması üçün danışıqları hamımızın forpost adlandırdığı Ermənistanla deyil, məhz bağlı qapılar arxasında Rusiya ilə aparmalıyıq.

"Müstəqil qərar qəbul etmək gücündə olmayan ölkə ilə danışıqlar aparılmasının nə mənası var? Rusiya ilə yaxınlaşmamızın dövlət suverenliyimizi təhdid edəcəyindən, yaxud buna görə Qərbin artacaq təzyiqlərindən qorxmaq lazım deyil. Bəziləri deyir ki, bir az da gözləyək, Rusiya dağılacaq. Bu illüziyadır. Bütün dövlətlər kimi Rusiyanın da öz problemləri var. Amma Putin daxili siyasəti ilə imkan yaradıb ki, ölkəni narahat eden problemlər çoxfraksiyalı Döv-

lət Dumasında qızgın müzakirə olunsun. Problemlər barədə sadəcə, inqilab etmək istəyənlər danışıb xalqda belə təsəvvür yarada bilməsinlər ki, yalnız onlar düz söz danışır və xalqın problemləri yalnız onları narahat edir. Televiziyalarda siyasi hakimiyyət üçün ən ağırlı problemlərin belə müzakirəsini təmin etməklə xalqı hər cür tərribat xarakterli məlumatların yayıldığı sosial şəbəkələrdən ayırmaq canlı efirə baxmağa qaytarırlar. Məhz bu səbəbdən inqilabçılar milyonlarla insanı küçəyə çıxara bilmir. Narazı elektoratin 85%-i parlamentdə təmsil olunan müxalifət partiyalarının etrafında cəmləşib. O partiyalar xarici güclərə bağlı deyil və hər hansı böhran anında dövlətçiliyə xəyanət etməyəcəklər. Bu mənada bizim böyük dövlətçilik təcrübəsi olan Rusiyadan öyrənəcəyimiz çox şey var. Ona görə də Rusiyanın dağılmasını və hansısa möcüzə nəticəsində Qərbin mövqeyinin dəyişəcəyini gözləmədən çalışıb münaqişədə əsas söz sahibi olan Rusiya ilə anlaşmaqla, bu alınmasa, belə hər bir halda müharibə edib işğala son qoymalıyıq. İşğalın davam etməsi gələcəkdə vətəndaş qarşudurmalarına yol açmaqla hər birimizə və xalqımıza böyük faciələr yaşada bilər", - deyə o qeyd edib.

Xəbər verdikimiz kimi, Türkiyədə martın 31-də keçirilən bələdiyyə seçkilərindən sonra İstanbul uğrunda iqtidarla müxalifət arasında davam edən mübarizə başa çatmaq üzrədir. Ali Seçki Qurumu (YSK) AKP-nin namizədi Binəli Yıldırımın məğlubiyətini təsdiqləyərək, bələdiyyə sədri mandatını CHP-nin namizədi Əkrəm İmamoğluna təqdim edib.

Lakin bu da hər şeyin tam olaraq bitdiyi anlamına gəlmir. Belə ki, YSK AK Partinin seçkilərdə qanun pozuntularının olması barədə etdiyi şikayətlə əlaqədar son qərarını verməyib. Bu da nəticələrin ləğv olunub-olunmayacağı barədə çoxsaylı suallara yol açıb. B.Yıldırımın son sözü Ali Seçki Komissiyasının dəyəcəyi barədə fikirləri müəmmarı davam etdirir.

Ekspertlərin İstanbul uğrunda savaşı Türkiyə demokratiyasına zərbə vurub-vurmadiği yönündə fikirləri müxtəlifdir. Seçki ətrafında yaranan qovğanın bitmədiyi də vurğulanır.

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu məsələnin bitdiyini düşünür: "İmamoğlu mandatını alaraq işə başlayıb və cəmiyyət bu realığı qəbul edib. Mandatın İmamoğludan geri alınması İstanbulda və bütövlükdə Türkiyədə təlatümlərə səbəb

İstanbuldakı seçki qovğası... bitdimi?

Elxan Şahinoğlu: "Mandatın İmamoğludan geri alınması Türkiyədə təlatümlərə səbəb ola bilər..."

Elxan Şahinoğlu

ola bilər. İmamoğluna İstanbul əhalisinin yarısı səs verib. Onun mandatının əlindən alınması ona səs verənlərə sayğısızlıq olar. Ona görə də Yüksək Seçim Kurulu-

nun risqli qərar verəcəyini düşünürəm. Cümhurbaşqanı Rəcəb Tayyib Ərdoğan və hakim Ədalət və İnkişaf Partiyası İstanbul uğrunda sona qədər mübarizə apar-

dı. Bu anlaşılındır. İstanbul hər mənada Türkiyənin yarısıdır. Digər tərəfdən Ərdoğanın siyasi zirvəyə qalxması da məhz vaxtilə İstanbuldan başlamışdı. Bəli, bəzi seçki saxtakarlıqları qeydə alındı. Ancaq bu saxtakarlıqlar sonda nəticəyə təsir etmədi. Əgər hakim partiyanın iddia etdiyi kimi, İstanbulda böyük saxtakarlıqlar olmuşdusa, bu, o demək idi ki, Türkiyənin tamamında seçki saxtakarlıqları olub. Bu faktın üzərində dayanılması isə Türkiyənin imicinə zərbə vura bilərdi. Belə çıxardı ki, Türkiyə Cümhuriyyəti artıq demokratik seçki keçirmək qabiliyyətini itirib. Ona görə

də hakim partiyanın sona qədər dirənməsi hakimiyyətin özünün nüfuzuna zərbə vura bilər. Məsələnin digər tərəfi də var. Seçkidə böyük saxtakarlıqlar olubsa, seçki məntəqələrindəki AKP təmsilçiləri niyə yekun qətnəmələrə imza atıblar? Məgər saxtakarlıqları görmürdülərmi? Fikrimcə, Ərdoğan özü üçün məsələyə nöqtə qoyub. Türkiyə Cümhurbaşqanı Əkrəm İmamoğlunu İstanbul bələdiyyə başçısı kimi qəbul edib. Ərdoğan son açıqlamasında deyib ki, bundan sonra "Türkiyə ittifaqına" ehtiyac var. O, bu sözlərlə demək istəyir ki, seçki bitdi, hamı iş başına. Çünki

Türkiyədə iqtisadi vəziyyət sabit deyil. Ötən il Ankarada idim, 1 dollar 3 lirə idi. Ankaradan yeni qayıtmışam. 1 dollar 5 lirəni ötüb. İnsanları dolanışıq məsələləri narahat edir. Ona görə də Ərdoğanın "işə başlamaq" çağırışı yerindədir. Seçki bitib, bələdiyyə başçıları rahat buraxıb gündəlik problemlərin həlli ilə məşğul olmaq lazımdır. Türkiyədə növbəti seçki 4 il yarım sonra olacaq. Ona görə də cəmiyyətdə siyasi gərginliyi saxlamağa ehtiyac yoxdur. Bu, həm hakimiyyətin, həm də müxalifətin maraqlarına cavab vermir. Türkiyənin qarşısında ciddi çağırışlar var. Enerjini daxildə seçki nəticələrinin mübahisəsinə xərcləməyə ehtiyac yoxdur".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Rza Zərrab işi niyə uzanır? - ilginç səbəb

Politoloq: "Gülən və Zərrab ABŞ-ın əlində Türkiyəyə qarşı təzyiç vasitəsi olaraq qalır..."

Rza Zərrab

ABŞ-da həbsdə olan iş adamı Rza Zərrab məsələsi hələ də həll olunmamış qalır. Olayın baş verməsindən, Zərrabın həbsdən artıq 3 ilə yaxın zaman keçir. Lakin konkret addımlar atılmır. Hətta Zərrab məsələsi ilə bağlı dünya mediasında son zamanlar bir cümlə belə yazılmayıb. Bütün bunlar ciddi suallara yol açır. ABŞ-ın İran əsilli Türkiyə vətəndaşı Zərrabdan hər iki ölkəyə qarşı təzyiç vasitəsi kimi istifadə etdiyi barədə fikirlər səsləndirilir.

Hazırda onun Nyu-Yorkdakı həbsxanalarının birində özəl bölmədə saxlandığı bildirilir. R.Zərraba qarşı münasibətin qəfil dəyişməsinin təsadüfi olmadığı vurğulanır. İrana qarşı tətbiq edilən beynəlxalq sanksiyalardan qeyri-qanuni yollarla yan keçməkdə ittiham edilən Zərrabın istintaq zamanı Amerika üçün vacib olan mə-

lumatları bu ölkənin istintaq orqanına açıqladığı ehtimal edilir. Lakin eyni zamanda, bu məsələ ABŞ-ın əlində Türkiyəyə qarşı təzyiç riçaqı kimi qalmaqdadır. Məhz bu xüsusda onun işinin hələ bir müddət də uzadılacağı güman edilir.

"Yeni Müsavat"a danışan politoloq Nəzakət Məmmədova bildirdi ki, Rza Zərrab

Nəzakət Məmmədova

iş ABŞ-Türkiyə münasibətlərində xüsusi yeri olan bir məsələdir: "Əslində biz ona ABŞ-Türkiyə-İran münasibətləri kontekstindən baxsaq, daha doğru olar. Çünki faktiki olaraq Türkiyə dövlətinin rəsmi şəxslərinin, ayrı-ayrı nazirlərinin İrana qarşı beynəlxalq embarqonun pozulmasında iştirak etdiyi qeyd edilir. Bununla belə, Zərrab olayı uzun müddət ABŞ-ın Türkiyəyə təzyiç vasitəsi oldu. Təbii ki, ABŞ uzun müddətdən bəri Zərrab olayından, Türkiyədən müəyyən güzəştlər qoparmaq, Ərdoğan hökuməti ilə sövdə-

ləşməyə getmək üçün istifadə etməyə çalışıb. Zərrab ətrafında baş verən hadisələri ABŞ-Türkiyə arasında son illərdəki böhranın növbəti mərhələsi hesab etmək olar. Vaşinqton və Ankara bir-birlərinə qarşı mümkün bütün kompromatları işə salıblar və Zərrab məsələsi ABŞ-ın əlində olduqca güclü arqumentdir. Türkiyə Zərrabla bağlı Vaşinqtona bir neçə dəfə nota verib. Bu da onu göstərir ki, məsələ Türkiyə hakimiyyəti üçün də önəmlidir. Çünki AKP nazirlərinə milyonlarla dollar rüşvət verilməsi müqabilində İrana

qarşı tətbiq olunan embarqonun pozulması iddiası Ərdoğanla həm xarici siyasətdə, həm də daxildə müxalifət tərəfindən təzyiçlər yaradıb. Artıq bunun əlamətləri özünü çoxdan göstərib və CHP, AKP iqtidarına qarşı çıxışlarında bu olayı xüsusi qabarıd".

Politoloqa görə, Zərrab məsələsi Ərdoğanın davamlı olaraq ABŞ-ın kürdləri silahlandırması, FETÖ vasitəsilə çevriliş cəhdi etməsi iddialarına qarşı hazırlanıb: "ABŞ Rza Zərrab olayından Türkiyəyə qarşı bu cür istifadə etməyə çalışır. CHP-nin iddiasına görə isə Zərrab İran xüsusi xidmət orqanlarının agentidir və həm də bir sıra dövlət sirri təşkil edən məlumatları əldə edib. Zərrabın agent olduğunu artıq AKP iqtidarı da deyir. CHP isə AKP-dən tələb edir ki, Zərrabın rüşvət verdiyini iddia elədiyi şəxslərin hamısı istintaqa cəlb edilsin. ABŞ Türkiyənin rahib Branson iddialarına və Gülən iddialarına qarşı Zərrab məsələsini ortaya atdı. Yeni Gülən vasitəsilə Türkiyədə çevriliş cəhdi, Bran-

son vasitəsilə kəşfiyyat aparılması iddiasına əks arqument olaraq Türkiyənin də İrana qarşı embarqonu pozması iddiası ilə cavab verdi və Zərrab olayı doğrudan da güclü bir əsas oldu. ABŞ - Türkiyə ziddiyyətləri Yaxın Şərqdə davam etdikcə, Türkiyə Rusiya və İran ilə mütəfiqliyi davam etdirdiyi təqdirdə Zərrab olayının və buna bənzər digər hadisələrin baş verəcəyi istisna edilmir".

N. Məmmədova söylədi ki, Zərrab ABŞ istintaq və kəşfiyyat orqanları ilə əməkdaşlıq etmiş şəxsdir və hələ ki, ABŞ-a lazımdır: "Yəqin ki, nə zamansa, Ben Laden və başqa agentlər kimi siyasi cəhətdən lazım olmayacaqsa, o zaman ABŞ ondan imtina edəcək. Gülən və Zərrab ABŞ-ın əlində hələ ki, Türkiyəyə qarşı təzyiç vasitəsi olaraq qalır. Onlar ABŞ-ın Böyük Orta Şərq layihəsinin kiçik fiqurlarıdır və böyük siyasəti pərdələmək, diqqəti şəxslər üzərinə fokuslamaq üçün vasitədir. Əslində isə nə zamansa, Türkiyə ABŞ-a qarşı itaətsizlikdən imtina edərsə, Zərrab da, Gülən də Türkiyəyə təhvil verilə bilər, yaxud ABŞ tərəfindən zərərsizləşdirilə bilər. Buna misal kimi, Rza Şah Pəhləvidən imtina edilməsini qeyd edə bilərik".

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Mətbu orqanlarda belə bir informasiya getmişdi: "Xaçmaz yolunda ölümlə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Ənvər Həsənovun idarə etdiyi maşın aşılıb, nəticədə sərnəşin Möminat Qurbanova yerində cə keçinib". Quru, ürəksiz informasiyaları sevmirəm, çünki həmin anda onu deyənlər aparıcı, yazan jurnalist gündəlik işini görür, heç ağlına da gəlmir ki, bu acı xəbərin arxasında neçə-neçə yıxılmış tale, qaralmış dünya durur. Bu dəfə də elə oldu.

Buzovnada sadə bir ailədə dünyaya gələn Möminat xanım. Ailədə altı uşaq olublar - beş bacı, bir qardaş. Ailənin sonbeşiyi olduğundan, yoxsa xarakterinə görə Möminat hamıdan erköyün və çilgün uşaq idi. Ona görə də orta məktəbdə komsomol fəali, öz-fəaliyyət kollektivinin, idmanın öncüllərindən olan bu qız məktəbi bitirib sənədlərini indiki Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinə verəndə hamı bunu erköyünlük kimi qarşıladı və reaksiya vermədilər. Dedilər, yəqin tezliklə həvəsəndən düşüb özünə "düz-əməlli peşə" tapar.

Amma Möminatın bu erköyünlüyü öteri olmadı. Hələ orta məktəp illərində "7 oğul istəmə" filminə o qədər baxmışdı ki, filmi əzbər bilirdi. Cəlalın (Ənvər Həsənovun -red.) dedikləri dilindən düşmürdü. Cəlalın şəklini otağının divarından asmışdı. Hər dəfə bu rəsmlə söhbət edirdi. Ona demişdi ki, sənənlə bir filmə çəkilmək üçün aktrisa olacağam. Ənvər Həsənov haqqında mətbuatda yazılan məqalələr, tənzidlər, təriflər qovluqda, Möminatın kitab dolabında layiqli yerdə dururdu.

İllər keçəcək Möminat Qurbanova Ənvər Həsənovun evinə həmin qovluqla gələn köçəcəkdi. Amma hələ ki, buna bir neçə il var. Hələ ki, Möminat institutun aşağı kurslarında oxuyur, Ənvər Həsənov isə ardıcıl olaraq kinolara çəkilir.

1977-ci ildə Kamil Rüstəmbəyov və Şamil Mahmudbəyov "Dərviş Parisi partladı" filminə kino sınaqları keçirirdi. Tələbə Möminat eşidir ki, filmə Şahbaz bəy roluna Ənvər Həsənov çəkiləcək. Filmin sınaq çəkilişlərində iştirak etmək üçün kinostudiyaya gəlir. Heç özü də bilmir ki, hansı rolun sınaq çəkilişində iştirak edəcək, sadəcə, rejissorun gözüne görünmək istəyirdi. Sınağa gələn tələbə qızlar arasında Möminat Qurbanova Kamil Rüstəmbəyovun sərraf rejissor gözündən yayınmır. Ənvəri də çağırır deyir ki, bax gör bundan sənə Şərəfnisə olar? Ənvər "elə olar" deyər yarızarafat cavab verir. Amma hər ikisi hiss etdi ki, aktrisada əsl bəy, xan qızlarına, xanımlarına xas şahane görkəm var.

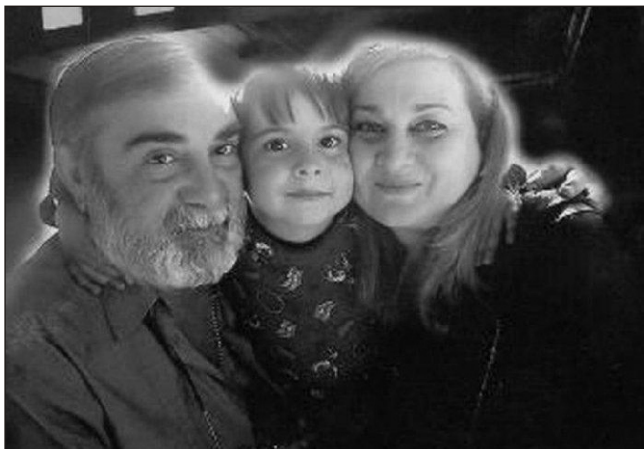
Sınaq çəkilişlərindən də Möminat qalib çıxır - Şərəfnisə roluna ən layiqli namizəd kimi. Ənvər Həsənov danışır: "Münasibətlərimiz elə bu filmə də başladı. Filmin çəkilişləri başa çatdıqca çatmaz nişanlandıq".

1978-ci ildə institutu bitirən Möminat Qurbanovaya o vaxt

Doğum və ölüm günləri bir yerdə qeyd olunan aktrisa

Məşhur cütlüyün ailə faciəsi haqda

hamıya verilən təyinat əvəzinə azad təyinat verilir, çünki artıq çox tanınmış aktyor Ənvər Həsənovun heyət yoldaşı idi. Ənvər Həsənov onda "Azərbaycanfilm"də çalışırdı. Ənvər isə onu daha çox evdə görmək istəyirdi: "İstəyirdim işdən evə qışqanırdım, o, mənəm Şərəfnisə olmuşdu, kiminsə Şərəfnisəsi, nə bilim Nigar olmasın qəbul edə bilmirdim".

İllər keçir, artıq aktrisa ol-

mayacağı ilə sevimli Ənvərin xətrinə razılaşmış Möminat daha bir filmə dəvət alır. Bu dəfə dəvət deyildi, tələb idi. Ailənin dostu Şeyx Əbdül Mahmudbəyov Qaçaq Nəbiden bəhs edən "Atları yəhərləyin" filmində Həcər rolunda Möminatdan başqa heç bir aktrisanı təsəvvür edə bilmirdi.

Ənvər Həsənov deyir: "Möminatın igid, ağıllı qadın görkəmi vardı. Çox ağıllı və çox şən qadın idi. Onun sayəsində ailəmizin çoxlu dostları vardı. Onun iştirak etdiyi məc-

nov nəyinsə xətrinə Möminatın heyətini riskə qoymağa razı olmadı.

"Möminat cəmi üç filmə çəkilib, üçündə də mənimlə birgə. Üçüncü film kommersiya filmi idi, hələ də ekranlara çıxmayıb. İndi sevinirəm ki, heç olmasa üç filmə çəkilib, tarixdə qalacaq o filmlərlə. Daha çox çəkilsəydi, böyük uğurlar qazanardı. İncəsənət Muzeyində çalışırdı, elmi dərəcəsi də vardı, tez bir zamanda şöbə müdiri oldu, yəni yaranışdan istedadlı, şən, fəal insan idi".

Bir gün dostlarla birgə növbəti ailə şənliyini qeyd etmək üçün şəhər kənarına çıxmaq istədilər. Möminat xanımın 50 yaşı olurdu dekabrın 8-i idi. Dostları onları Nabrana dəvət etmişdilər. Razılaşırdılar,

qız, sənənlə yubileyindir, gedək. Dedi, üzrxahlıq edərsən, mən gedim bu dublyonkanı dəyişim, sonra gec olar, dəyişməzlər. Razılaşdım və keçib o biri otaqdan ov tufəngimi götürdüm ki, meşədi də, birdən ov düşər könlümü. Möminat əlimdə tufəngi gören kimi qalxdı ki, mən də gedirəm. Kaş, götürməyeydim o tufəngi. O, tufəng atmaq həvəskarı idi, dedi ki, sən gedib mənsiz ov edəcək-sən, mən də gedirəm. Getdik. Qayıdanda maşını dostumuz sürürdü. Birdən dedi ki, Ənvər yuxu məni basır, gəl bir az da sən sür. Oturdum sükanın arxasına, Möminat mənəndən arxada oturub, dostum qabaqda, onun xanımı da ondan arxada. Çox yavaş sürürdüm, sonra ekspert də müəyyən etdi ki, o

sürətlə yer buz da olsa maşın aşsa bilməzdi, arxa təkərin altına daş düşüb ki, belə aşılıb. Qarşıdan bir it keçdi, sükanı qəflətən döndərməli oldum, heç necə oldu bilmirəm, yığa bilmədim, çırpıldı ağaca. Maşının arxa qapısı, Möminat tərəf çırpılmışdı, heç ağzını açıb bir kəlmə deyə bilmədi. İndiyə qədər özümə gələ bilmirəm, yaxşı ki, qızım, nəvəm var, onlara görə yaşamağım".

50 yaşı qeyd edən kimi dərhal əbədiyyətə qovuşmaq yazılıbmış taleyinə. Ənvər Həsənov isə ondan sonra "bəkərlə", "kaşlarla" özünə əzab vermək... Möminatın bir dəqiqəsi yoxdur. Hər an düşünür, xatırlayır, müşkül suallara öz özlüyündə cavab axtarır.

Tələ elə götürüb ki, yeznəsi də gənc köçüb heyatdan. Qızı, Murad adlı balaca nəvəsi Ənvər Həsənovla bir yerdə yaşayır. Bir-birlərinə dəstək, dayaq olurlar. Bir də çəkəcəyi filmlərin onun təsəllisi. Hər il dekabrın 8-i bu ailədə doğum günü ilə ölümünü bir yerdə qeyd olunur...

□ (Modern.az)

lislərdə kollektiv şənlik olardı. Həsən Turabovla Əbdül dedilər ki, razı olmasan, onu qaçırdıb səniz çəkəcəyik. Əlacım kəsildi, razılaşdım. Nəbini Həsənağa Turabov oynasa da, Həcərlə olan əksər mehribançılıq səhnələrində özüm oynayırdım, qrimi elə edəblər ki, hiss edilməyib. Həcərin at çarpması səhnələrini də Möminatın təhlükəsizliyi üçün özüm oynayırdım, çünki mənim təcrübəm vardı, məhərdətlə at çapırdım. Bir dəfə çəkiliş vaxtı həvəslənib özü mindi ata, at da onu götürüb baş alıb getdi, yaxşı ki, qabağı divara dirəndi. Onda Möminatla möhkəm acıgım tutdu, elə bildim itirdim onu. Ona bir şey olsa, nə edəcəyimi təsəvvürümə belə gətirə bilmirdim".

Həcər rolunu oynayanda Möminatla Ənvərin Aytən adlı bir qızları vardı. Onlar çox övlad istəyirdilər, amma tale yalnız Aytəni bəxş etdi. İkinci uşağın dünyaya gəlməsi üçün Möminat xanım heyətini riskə qoymalı idi. Ondan olsa riskə gedərdi. Ancaq Ənvər Həsə-

amma nədənsə yola çıxmaq vaxtı gələndə tərəddüd etdilər. Möminat xanım axşam nə işə yuxu görübmiş, əhvalı pis imiş.

"Bir gün əvvəl də yarmarkadan dublyonka almışdı, evə gələndən sonra nədənsə xoşuna gəlmədi, dedi ki, səhər aparıb dəyişəcəyəm bunu. Gəldim ki, Möminat, dostlar aşağıda, maşında gözləyirlər, gedək. Dedi ki, Ənvər, sən get, mənim həvəsim yoxdur. Dedim, ay

Kürdəmirdə televizor partladı - 5 nəfər yandı

Kürdəmir rayonunun Cənub Məhəlləsində yerləşən fərdi yaşayış evlərindən birində yanğın hadisəsi baş verib. "Report"un məlumatına görə, yerli sakin Eminov Elman Səfa oğluna məxsus evin yanması nəticəsində 3-ü azyaşlı olmaqla, bir ailənin 5 üzvü - İmişli rayon sakinləri - 1988-ci il təvəllüdü Əsədov Anar Binyət oğlu, 1985-ci il təvəllüdü Hüseynova Qəndab Adışirin qızı, 2011-ci il təvəllüdü Əsədova İlahə Anar qızı, 2015-ci il təvəllüdü Əsədova Günay Anar qızı, 2017-ci il təvəllüdü Əsədov Binyət Anar oğlu müxtəlif dərəcəli yanıq xəsarətləri alıblar.

Yaralılar Kürdəmir Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdiriliblər. Onların vəziyyətləri ağır olduğundan Bakıdakı xəstəxanalardan birinə göndəriliblər. Hadisəyə ilkin səbəb kimi televizor partlaması bildirilir. Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bu il müqəddəs Pasxa Günü - İsa Məsihin dirilməsi bayramı pravoslav təqvimi ilə aprelin 21-də qeyd edilib. Azərbaycanda da pravoslavlar aprelin 20-si axşamdan etibarən kilsələrə toplaşaraq dualar edib, ayinlər icra ediblər. Bayramı yaxından təqib etmək üçün metronun "28 may" stansiyasının yaxınlığında yerləşən "Müqəddəs Məryəm - mövlud" rus-pravoslav kilsəsinə üz tutduq.

Azərbaycan pravoslavları Pasxa bayramını qeyd etdilər

Əməkdaşımız müsəlmanların da bayram günü ziyarət elədiyi "Müqəddəs Məryəm" kilsəsində oldu

Öncə onu qeyd edək ki, adəti üzrə bu Pasxa bayramında da xoş, mülayim hava şəraiti yaşandı. "Pasxa çıxsaydı, havalər da düzələrdi" kimi deyimlər bu dəfə də demək olar ki, öz əksini tapdı. Artıq bir neçə gün idi ki, ölkəmizdə anormal hava şəraiti hökm sürsə də, bayram günü əsl yaz havası müşahidə olundu. Alimlər, din-darlar havaların isinməsinin Pasxa bayramı ilə heç bir əlaqəsi olmadığını desələr də, insanlar arasında hələ də bu inancla yaşayanlar var.

Beləliklə, kilsəyə çatdığımızda artıq kilsəyə böyük axın başlamışdı. Hətta kilsənin darvazasının ətrafında insan əlindən tərənmək mümkündür deyil. Budur, kilsənin zəngləri çalınır, içərisindəki insanlar bir sıra ilə çölə çıxmağa, digər sıra ilə isə növbə gözləyənlər əllərində bədmüşk budaqları, şirniyyat səbətləri ilə birlikdə kilsəyə daxil olurlar. Biz də kütləyə qarışaraq kilsəyə giririk. Uşaqlar, qadınlar, kişilər, hətta müsəlmanlar da Pasxanı qeyd etməyə gəlmişdilər. Bizim üçün ən təəccüblü olanı isə onların arasında hicablı qadınların olması idi. Beləliklə kilsədə tolerantlıq ab-havası yaşanırdı.

Kimisi dini ayinləri yerinə yetirir, kimisi şam yandırır, dualar edirdi. Əksəriyyət duaları göz-yaşları içərisində icra edirdi. Kilsənin həm yuxarı, həm də sağ tərəfindəki bir köşədə xor akapella şəklində "Aleluya" oxuyur, mərkəz hissədə isə keşişlər də onların ifasına qoşulur, dualar oxuyur, ayinlər icra edirdilər. Keşişlər dua oxuya-oxuya onlara yaxınlaşan insanların və onların əllərindəki şirniyyatlara, bədmüşk ağacının budaqlarına çiləyir, "İsa Məsih dirildi" deyib, bayramlarını təbrik edirdi.

Qeyd edək ki, Pasxa xristianların ən qədim, mühüm və sevimli bayramlarından biridir. Dini qaydaya görə, pravoslavlar 40 gün xüsusi pəhrizlə oruc tutur. Daha sonra Böyük cümə axşamı - mənəvi təmizlənmə günü keçirilir. Həmin gün İsa peyğəmbərin əzabları, onun dəfni günüdür. Ardınca gələn Böyük şənbə günü kəder, İsa peyğəmbərin dirilməsini gözləmək günüdür. Axşamdan pravoslavlar kilsəyə toplaşır və İsanın dirilməsini, Pasxanı qeyd edirlər. Gecədən başlayan dini ayinlər səhər saatlarında da davam edir.

Məlumatla görə, ilk Pasxanı qədim yəhudilər İsa peyğəmbərin mövludundan 1500 il əvvəl israililərin Musa peyğəmbərin başçılığı ilə Misiri tərk etməsi münasibətilə bayram ediblər. Əhdi-Ətiqədə Pasxa yə-

hudi xalqının Misir köləliyindən qurtulduğunu göstərir. Elə "Pasxa" sözü də qədim yəhudi dilində "xilas olma", "qurtulma" deməkdir.

Pasxa ölüm üzərində qələbə bayramı hesab edilir. Mart ayında gecə və gündüz bərabərleşəndən 30 gün sonrakı vaxtda ay bədirlənirsə, ilk bazar günündə bayram edilir. Ona görə Pasxa da digər dini bayramlar kimi təqvimcə keçici bayram sayılır.

Dua və ayinləri yerinə yetirənlər kilsənin həyatında qurulan masanın ətrafına toplaşır, əlindəki bayram səbətlərini süfrəyə düzürdülər. "Bu şirniyyatları özünüz yeyirsiniz, yoxsa paylayırsınız" deyər sual verirəm. Mənə cavabında bildirdilər ki, adəti üzrə şirniyyatların bir qismini aparıb bayram süfrəsinə düzür, digər qismini yaxınlarına, qohumlarına verirlər. Kim istəsə, bir qismini masada, kim-səsizlər üçün sədəqə kimi qoyub gedir.

Fürsətdən istifadə edib, kilsəyə gələnlərlə söhbətləşməyə çalışırıq. Malakan tərqiyyətinə mənsub olan Natella Aleksandrovnna bizimlə söhbətdə bildirdi ki, bayramla əlaqədar süfrəyə mütləq rənglənmiş yumurta və kuliç qoyurlar: "Boyanmış yumurta və kuliç Pasxanın əsas rəmzlərindən hesab olunur. Bizim inanca görə, kuliç yeyən şəxslər şər qüvvələrdən, pis ruhlardan uzaq olur. Kuliçi bişirdikdən sonra onu bu cür kilsəyə gətiririk. Keşiş dualı suyu onun üzərinə səpir və onu evə aparıb, bayram süfrəsinə qoyuruq. Bu baxımdan kuliçə çox önəm veririk. Onun hətta qırıntılarını belə yerə tökməyə qoymur, sona qədər istifadə edirik".

Natella onu da qeyd etdi ki, ruslardan fərqli olaraq, malakanların bayram süfrəsində donuz eti, spirtli içki olmur: "Bizim etiqlər müsəlmanlarınkına çox bənzəyir. Belə ki, donuz eti və spirtli içkini haram hesab

edirik".

Mariya adlı pravoslav xanım da ailəsi ilə birlikdə kilsəyə gələrək, bayram qeyd edirdi. Hələ kilsənin darvazasının yanında olarkən məktəbyaşlı qızına bayram haqqında məlumatlar verir, əlindəki yaylığı onun başına örtüb, rus dilində başı açıq kilsəyə girməyin doğru olmadığını bildirdi. Mariyadan Pasxaya necə hazırlaşdığını soruşduq. Pravoslav xanım bildirdi ki, adətən bayram həftəsinin "çistry çetverq" ("pak cümə axşamı") adlanan 4-cü gününə qədər evdə dərin təmizlik işləri aparır, bayram rəmzi kimi yumurtalar boyayır, şirniyyatlar bişirir: "Bundan sonra şənbə günü axşamdan başlayaraq kilsəyə gəlir, səhərə qədər dualar oxuyur. "Sveşennoe voskreşeniye" ("müqəddəs bazar") gününün səhəri isə artıq bayram başlayır. Kilsədə günorta saatlarında dualar oxuyur, ayinlər edir, şam yandırır, gə-

tirdiyimiz şirniyyatların üzərinə müqəddəs su çilədikdən sonra onları evə aparır, süfrəyə qoyuruq. Bu şirniyyatlar bizim üçün çox önəmlidir".

"Bəs bayram süfrəsində hansı yeməklər olur" sualımıza isə Mariya bu cür cavab verdi: "Mən Bakıda doğulmuşam, burada böyüyüb-başə çatmışam. Ona görə də bayram süfrəsində adətən plov və dolma bişirirəm. Bu axşam da süfrəmizdə plov olacaq".

İvan adlı pravoslav da ailəsi ilə birlikdə kilsəyə gələrək dualar edir, ayinlər icra edirdi. Kilsədən çıxdıqdan sonra onunla bir qədər söhbətləşməyə çalışırıq. İvan bildirir ki, əvvəllər bu bayram daha təntənəli, möhtəşəm keçirilirdi: "Xatırlayıram ki, nənəm və anam bu bayrama xüsusi olaraq hazırlaşır. Adətən qış bitdikdən sonra "Maslitsa" bayramı keçirilir. Həmin gün bizim evdə blini bişirilirdi. Daha sonra 40 gün oruc tutulurdu. Oruc bitdikdən sonra

Pasxa başlayırdı və 7 gün davam edirdi. Nənəm Pasxa şirniyyatlarını çox gözəl bişirirdi. İndi çox az hallarda kimsə evdə kuliç bişirir. Onun xüsusi bişirilməsi qaydası var. Bunun çoxları bacarmadığından, hazır alır. Kuliç öz evində bişiriləndə bu daha dadlı olur".

Qeyd etdiyimiz kimi, kuliç qədər boyanmış yumurta da Pasxanın əsas rəmzlərindən biridir və xüsusi mənə kəsb edir. Yumurtaları boyamaq adətini Mariya Maqdalena ilə əlaqələndirirlər. Deyilənə görə, İsa peyğəmbərin dirildiyini öyrənən Mariya Maqdalena imperator Tiberinin yanına gəlib və "İsa dirildi!" sözləri ilə ona yumurta verib. İmperator buna şübhə içində deyib: "Ağ yumurtanın dönb qırmızı olacağına inanmaq nə qədər çətindirsə, buna da inanmaq bir o qədər çətinidir". Həmin anda ağ yumurta dönb qırmızı olub. O zaman qırmızı yumurta dirilmə, Pasxa rəmzidir. İnanca görə, yumurtadan yeni həyat yarandığı kimi, dünya da İsa Məsihin dirilməsi vasitəsilə sanki yenidən doğulub. Qırmızı rəng dirilmənin sevinci rəngdir, bəşəriyyətin dirçəlməsinin, insanların "ilk günahdan" xilas olması üçün işgəncəli ölümü qəbul etmiş İsa Məsihin çarmıxa tökülmüş qanının rəmzidir...

Kilsədən ayrıldıığımızda hələ də çoxlu sayda insanların kilsəyə axın etdiyinin şahidi olduq. Kilsənin həyatında isə bayram üçün müxtəlif növ güllər, sünbüllər, söyüd, bədmüşk ağacının budaqları, qırmızı-sarı rəngdə kiçik şamlar satılırdı. Maraqlıdır ki, satıcılardan demək olar ki, heç biri satdığı güllərin adları və onların rəmzləri haqqında bilmirdi. Qiymətlər isə hər üçün əlçatandır - bədmüşk budaqları 3 manat, nərgizgüllü, rəngbərəng lalələr, qarğıgülü, sünbül və digər güllər 1 manat. Kilsəyə daxil olan demək olar ki, hər kəsin əlində mütləq bədmüşk budağı olur. Bəs bu budaq nə mənə daşıyır? Kilsədən çıxan bir yaşlı xanımdan bu barədə soruşuram.

Lena adlı bu xanımlı bildirir ki, bədmüşk budağı adətən evdəki neqativ ab-havanı, xəstəlikləri, pislikləri özünə çəkir. Buna görə də Pasxa günü bu budaqlardan alıb, kilsəyə gətirir, üzərinə keşiş su çilədikdən sonra onu evə gətirib, bir kündə saxlayırlar. Bundan sonra gələn Pasxa bayramına yaxın budaqları yandırır və bayramda yeni budaqlar alırlar.

Qeyd edək ki, Pasxa bayramı adəti üzrə bir həftə davam edəcək.

□ **Xalida GƏRAY,**
Fotolar müəllifindir.
"Yeni Müsavat"

Artıq ailələrdə çalışan fərdlərin cinsiyyət ayrımı məsələsi tənzimlənməyə başlayır. Son illər bu tendensiya vüsət alır. İllər öncə ailənin əsas gəlir qaynağı kişilər sayılırdısa, indi qadınlar da iş dünyasında bərabərliyə çalışır. İş elanlarına diqqət edəndə də görürük ki, qadınlar üçün təklif edilən və yetərincə də yüksək şərtlər təklif edən işlər daha çoxdur. Seçimlər zərif cinsin xeyrinə olsa da, bu, bir çox hallarda ailənin yükünün də onun üzərinə düşməsi ilə nəticələnir.

Evdar qadına məvacib təyin edilsə...

Son nəticədə isə dünyada və ölkəmizdə evdar qadınların sayında bir azalma, işsiz kişilərin sayında isə bir artım özünü göstərir. Əslində isə cəmiyyətimizdə "evdar qadın" söz birləşməsi hər nə qədər qadının istədiyi kimi yaşaması, istirahət etməsi kimi yanlış anlaşılsa da, mənzərə fərqlidir. Qadın gün ərzində bir çox peşələri icra edir - aşpaz, sahə həkimi, psixoloq, xadimə, müəllimə... Uşaq anaların işi isə daha çətinidir. Onlar eyni zamanda övladlarını öncə məktəbə, məktəbdən sonra isə məşğələlərə aparıb-gətirirlər. Bununla da bütün günləri məşğul olur və özlərinə vaxt ayıra bilmirlər.

Aparılan araşdırmalar sübut edib ki, əgər evdar qadınların əməyi pulla ödənilsəydi, o zaman onların maaşı sayıla bilər. Çünki işgüzar-evdar qadın həftənin 91 saatını işləyir və eyni vaxtda müxtəlif işlər görür - ev yığıdır, xörək bişirir, uşaqların dərsləri, tərbiyəsi ilə məşğul olur və s. Amerikalı ekspertlər evdar qadınların gördüyü 10 peşənin maaşını hesablayıblar və maraqlı qənaətə gəliblər. Onlar deyərlər ki, ev qulluqçusu, aşpaz, uşaq tərbiyəçisi, paltaryuyan, sürücü, texniki assistent, süpürgəçi, kompüter operatoru, baş direktor və psixoloq peşəsinin öhdəsindən gələn qadınlar bunun müqabilində ildə 138 min 95 dollar maaş ala bilərlər. Bu göstərici ötən illə müqayisədə 3 faiz artıb...

İş həyatından uzaqlaşmış evdar olan kişilər

Britaniya alimləri müəyyən ediblər ki, son illər Avropa ölkələrində ev təsərrüfatı ilə məşğul olan güclü cinsin nümayəndələrinin sayı artıb. Mütəxəssislər 1961-ci ildən 2011-ci ilədək olan dövrdə Avropa ölkələrində kişi və qadınların ev işinə sərf etdikləri ümumi vaxtı təhlil ediblər. Məlum olub ki, İspaniya və İtaliyada yaşayan qadınlar digər dövlətlərdə yaşayan zərif cinsin nümayəndələri ilə müqayisədə ev işlərinə daha

Dünyada evdar kişilərin sayı artır

Qadınların iş dünyasına, kişilərin ev həyatına can atmasının görünməyən tərəfləri

çox vaxt ayırıblar. Bununla yanaşı, 36 il əvvəl İtalyan xanımlar ev işlərinə öz ərləri ilə müqayisədə 200 dəqiqə daha çox vaxt ayırıblar. Oxşar vəziyyət Avropanın digər ölkələrində də müşahidə edilir. Məsələn, 1961-ci ildən 2005-ci ilədək olan dövrdə Böyük Britaniyada qadınlar ev işlərinə 121 dəqiqə az vaxt ayırmağa başlayıblar. Eyni zamanda, kişilər 50 il ərzində ev işlərinə daha çox vaxt sərf etməyə başlayıblar. Qeyd edilir ki, Norveçdə və Finlandiyada kişilər arasında "evdarların" sayı digər ölkələrlə müqayisədə daha çox artıb.

Araşdırmanın nəticələri göstərib ki, sosial-siyasi islahatların aparılmaması və iş-götürənlərin müəyyən münasibəti nəticəsində cəmiyyətdə kişilərin və qadınların rolları dəyişə bilər.

Britaniyada uşaqlarına qulluq edən "evdar atalar"ın sayı yüksələrək rekord həddə çatıb. Böyük Britaniya Milli Statistika İdarəsinin məlumatına görə, hazırda İngiltərədə evdə oturub uşaqlarına qulluq edən ataların sayı 229 min nəfər təşkil edir. Halbuki, 1993-cü ildə bu rəqəm 111 min idi. Bununla yanaşı, evdar xanımların sayı əvvəlki illərlə müqayisədə 45 min nəfər azalıb. Hazırda Britaniyada evdar xanımların sayı

2,04 milyona yaxındır. İngiltərədəki Atalıq İnstitutunun direktoru Adrian Berdjesin sözlərinə görə indi ailədə xanımların kişilərlə müqayisədə bəzən onlardan da artıq qazancı olur. Buna görə də ailə büdcəsinə qənaət etmək nöqtəyindən kişilərin ev işləri ilə məşğul olması daha sərfəlidir.

Mağara dövründə kişilər evdar olublar

"Mağara adamı" kimi tanınan neandertal kişilərin evdar olduğu üzə çıxıb. Bu qənaətə İngiltərənin Kembric Universitetinin alimləri aparılan elmi araşdırmaların nəticəsində gəliblər. Açıqlamalara görə, neandertal kişilər mahir ovçu olmaqla yanaşı, həm də saatlarla evdə oturub, heyvan dərisini aşılayıb tikilmiş tikirlərmiş. Araşdırmalar Afrikadan Avropaya köç edən və 30 min il əvvəl nəslə tükənən neandertalların skeletləri üzərində aparılıb. Onların sağ qolunun soldan 50 faiz güclü olduğu məlum olub. Müasir insanda isə bu rəqəm 15 faizdir. Tədqiqatların nəticəsinə görə, mizraq atmaqla sol qolda daha çox əzələ gücü yaranır, dəri yon-tanların isə sağ qolu güclü olur.

1960-cı illərin sonlarında "evi dolandıran" qadınlar cəmi 4% idisə, 2000-ci ildə bu rəqəm 19%-ə yüksəlib. Tədqiqatçılar hesab edirlər ki,

belə qadınların sayı bundan sonra da artacaq. Çünki hazırda 25% xanım əri ilə eyni qazanca malikdir və qarşıdakı dövrdə onların daha da "irəli getmələri" mümkündür.

Kişilərə gəlincə, son 15 ildə işsiz ataların sayı çoxalıb. 1994-cü ildə 120 min britaniyalı kişi evdə uşaqları ilə oturdusa, hazırda onların sayı 214 mindir. Mütəxəssislər hesab edirlər ki, bu, 70-ci illərdən etibarən kişilərin qadınlarla hüquqların bərabərliyinə daha loyallaşması nəticəsidir.

Ailə bazarlığını kim edir, etməlidir?

İngiltərədə bir ailə jurnalının apardığı araşdırmaya görə, kişilərin 28%-i ev işlərini və ailə bazarlığını həyat yoldaşı ilə birlikdə edir. Amma qadınların yalnız 14%-i bunun doğru olduğunu deyib. Sözügedən araşdırmada kişilərin 18%-i evdə yeməyi xanımı ilə birlikdə bişirdiyini deyib, amma qadınların yalnız 8%-i bunun doğru olduğunu bildirib.

Qeyd edək ki, cəmi 50 il əvvəl İngiltərədə cəmiyyətin qınağına görə, qadınlar kişilərlə birlikdə işə gedib-gəlmirdilər. Qadının işi yalnız onun evi idi. O zaman ingilis kişiləri birmənalı olaraq ev işlərinin qadın tərəfindən həll edilməsini düşündü.

Amma 90-cı illərdən etibarən İngiltərədə kişilər ev

işlərində xanımına kömək etməli olduqlarını fikirləşirlər. Xüsusilə qadınların böyük bir əksəriyyəti həm evdə, həm də işə getdikləri zaman işlədikləri üçün kişilərin itirdiyi enerjinin 2 misli qədər enerji itirirlər. Jurnalın gəldiyi qənaətə görə, buna baxmayaraq kişilərin böyük bir qismi bu ev işlərində xanımına kömək etməkdən qaçır.

Qeyd edək ki, bu sadəcə İngiltərə cəmiyyəti üçün xarakter deyil. Bütün Avropada son dövrlərdə həyata keçirilən gender proqramlarından sonra kişilərin hamısı ev işlərindən qaçır. İspaniya hakimiyyəti kişilərin ev işlərində xanımlarına kömək etmələri üçün reklama 780 min dollar xərc çəkib.

Kişi çalışdırsa, evdə bu işləri görür

Araşdırmalar isə sübut edib ki, evdar kişilər öz işlərinin öhdəsindən lazımı səviyyədə gələ bilirlər. Onların hər biri barədə ayrılıqda danışmağa ehtiyac var.

Təmizlik - kim deyir ki, kişilər qadınlardan daha az təmizləyir? Əslində təmizlik bir xüsusiyyət, hətta həyat tərzidir və o, sonradan qazanılır. Maşınını daim təmiz saxlayan, onun "naz"ı ilə oynayan güclü cinsin nümayəndələrini gözünüzün qabağına getirin. Sizcə, onlar mebel tozunu almağa, döşəməni silməyə, çilçirağı təmizləməyə erinə bilermi?

Uşaqlara qayğı: Uşaqlar bir qayda olaraq evdə ataları ilə qalmağı sevirlər. Axı kişilər "əbədi uşaqlar"dır və onlar uşaqlarla daha çox oynayır, vaxt keçirmələri o qədər də çətin olmamalıdır. Analar uşaqlarına münasibətdə daha sərt və tələbkardılar. Atalarsa bəzi səhvlərə göz yumur ki, bu da onları uşaqların sevimlisi edir.

Ailə büdcəsi: Əgər kişi evdarlıq yolunu seçsə, demək ki, ailənin büdcəsini yönləndirmək, lazımı istiqamətdə xərcləmək də onun boynundadır. Bu halda nəzərə almaq lazımdır ki, qadınlar

alış-verişdə daha çox başını itirən kateqoriyaya aiddir. Kişilər isə alış-veriş tələblərinə heç zaman düşmürlər, reklamlar onların gözünü örtür və nəticədə daha hesablı, amma faydalı alış-veriş edirlər. Bu baxımdan ailə büdcəsinin idarə olunması kişilərin əlində olanda bu, daha məqsədəuyğun sayıla bilər.

Aşpaz kişi: Tarix sübut edib ki, dünyanın ən yaxşı aşpazları kişilərdir. Onlar bixarakter deyil. Bütün Avropada son dövrlərdə həyata keçirilən gender proqramlarından sonra kişilərin hamısı ev işlərindən qaçır. İspaniya hakimiyyəti kişilərin ev işlərində xanımlarına kömək etmələri üçün reklama 780 min dollar xərc çəkib. Qadınlar birdəfəlik yadında saxlamalıdır ki, kişilər heç zaman gözəl paltar ütülədiklərini, yemək bişirdiklərini nümayiş etdirmirlər. Daha doğrusu, risk etmək istəmir. Axı ortada belə bir təcrübə var - bir dəfə eləsən, həmişə edəcəksən. Yəni, kişilər yuxarıda sadaladığımız işləri sırf boyunlarına düşən məcbur olduqları vaxt edirlər. Əks halda, bunun adət, qadının kaprizinin nəticəsinə çevriləcəyindən qorxurlar.

Bir-birindən fərqli araşdırmalar və gələn nəticə onu göstərir ki, dünyada iş həyatı ilə vidalaşmış, özünü evə qapadan, ev həyatını, ev işlərini tərcih edən kişilər heç də az deyil. Onlar məişət qayğılarını ən azı qadınlar qədər bacarıqla həll edə bilirlər. Necə ki, qadınlar maşınlarının təkərini dəyişmək lazım gələndə qollarını çırma-yıb, özləri həll edir, kişilər də eləcə... Bundan başqa, artıq dünyada rol paylaşımı da yetərincə fərqlidir. Heç bir peşə cinsiyyət ayrımına məruz qalmır. Əksinə, qadınlar həvəslə kişilərin uğurlu icra etdiyi peşələrə yiyələnirlər. Eləcə də kişilər qadınların uğur qazandıqları məsləklərə...

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

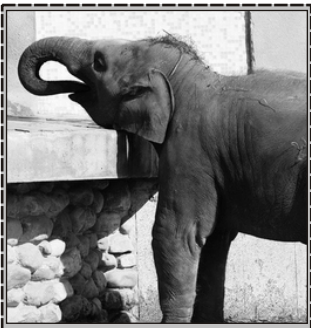

MÜSAVAT

Son səhifə

N 85 (7255) 22 aprel 2019

Komadan ayıldı, 93 min dollarlıq xəstəxana hesabı ilə qarşılaşdı

Fil bir gecədə 5 nəfəri öldürdü

bir gecədə Hindistanın Orissa ştatında 5 nəfəri ayaqlayıb. Bu barədə lenta.ru saytı "Hindu"ya istinadən xəbər verib. Öncə heyvan üç nəfərlik ailəyə hücum edib. Onlar həyətdəki eyvanda yatırdılar. Bundan sonra fil həmin ərazidəki daha bir nəfəri ölümünə ayaqlayıb. Aradan bir saat keçəndən sonra yaxınlıqda yerləşən Santhapad kəndində fil beşinci adamı da ayaqlayıb öldürmüşdü.

Xəbərdə qeyd olunur ki, fillərin insanlara hücumu Orissa ştatının ən böyük problemlərindən biri sayılır. Vəhşi Təbiətlə Mübarizə Cəmiyyətinin rəqəmlərinə görə, sonuncu 9 il ərzində fillərin hücumu nəticəsində 661 nəfər dünyasını dəyişib. Bu ilin aprelində fil milli Kryuger milli parkında bir neçə nəfəri ölümünə tapdamışdı.

Amerikalı Oliver Cordan komadan ayıldı, sonra tibb mərkəzində keçirdiyi 8 gecəyə görə 93 min dollarlıq hesabla qarşılaşdı. O, intihar nəticəsində xəstəxanaya yerləşdirilmişdi. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verib. Dərman preparatlarına görə o, 6 min dollar ödəmək zorundadır. Amma palatada qalmaq məsrəfi isə bir gün üçün 10 min dollardan artıq tutub. Cordanın sözlərinə görə, onun tibbi sığortası bu hesabın bir hissəsini qapada bilər. "Bax, Amerikada intihar belə baha başa gəlir", deyər amerikalı yazıb.

Sosial şəbəkə istifadəçiləri ümumi hesabın çoxluğundan şoka düşüblər. Onlar eyni zamanda amerikalıya bu pulu ödəyə bilmək üçün öz yardımlarını

da təklif ediblər. Xəstəxanada uzun müddət müalicə olunan və əməliyyatdan keçən şəxslər də

təcrübələrini bölüşəndə məlum olub ki, onların ödədikləri hesab 32 min dollardan artıq olmayıb.

Duş yox, vanna qəbul edin

ABŞ Milli Elmlər Akademiyası da təsdiq eləyib ki, son illər ölkədə tənəffüs yolları xəstəliklərinin artmasına səbəb insanların vanna qəbul etmək yerinə duş qəbul etməyə üstünlük verməsidir. Araşdırmalara görə, ABŞ-dəki duşların 1/3-ündə yıxılan bakteriyalar həyat üçün xüsusi təhlükə törədir. Alimlər deyir ki, sağlamlığı möhkəm olan insanlar adətən duşun bu mənfii təsirini hiss eləmir.

Ancaq, hamilə və immuniteti zəif olanlarda bu növbəti saatlarda daha tez hiss edilir. Ueyk-Forest Universitetinin alimləri isə iddia eləmişdilər ki, duş qəbul eləmək həm də beyin fəaliyyətini pozur. Çünki duş qəbul etmə proseduru zamanı insan kran suyunun tərkibində olan manqanın təsirinə məruz qalır. Manqan isə öz növbəsində insanın mərkəzi sinir sistemi və beyinə mənfii təsir edir. Ueyk-Forest Universitetinin alimləri çıxış yolu kimi ABŞ-da kran sularının tərkibindəki manqanın miqdarının azaldılmasını tövsiyə edirlər. ABŞ-da 1 litr suda 0.5 mq, Avropa Birliyində isə 10 dəfə az - 0.05 mq manqanın olmasına yol verilir.

Alış-veriş əhvali yaxşılaşdırır

Araşdırmalara görə, hər gün şoppinqə çıxan kişi və qadınlar daha uzun həyat sürürlər. Digər tərəfdən, şoppinq etməyə həvəsli olmayanların isə eyni göstəriciləri daha kiçik olur. Alimlərin qeyd etdiyi kimi, şoppinq ünsiyyət, fəal hərəkət etmə mənbəyinə və sağlam dijeta saxlamaq imkanını qazandırır. Bu barədə Epidemiologiya və İctimai Sağlamlıq jurnalında dərc edilmiş məqalədə deyilir. Aparıcı Britaniya ekspertləri qeyd edirlər ki, bu cür müşahidələrin elmi əsası mövcud ola bilər. Onlar qeyd edir ki, şoppinq fiziki fəallıq, ictimai ünsiyyət və əqli fəallığı dəstəkləyir. Elmi jurnalda dərc olunmuş araşdırmada deyilir ki, Dr Yu-Hung Chang-ın rəhbərlik etdiyi tədqiqatda 2 mindən artıq 65 yaşını ötmüş kişi və qadınlar iştirak ediblər.

Müəyyən edilib ki, mütemadi şoppinq edənlər həftədə yalnız 1 dəfə, yaxud ondan da az şoppinq edənlərdən daha çox yaşayırlar. Alimlər etiraf edir ki, şoppinq etmək sağlam insanlar üçün rəmzi əhəmiyyət daşıya bilər. Lakin eyni zamanda onlar qeyd edirlər ki, şoppinqin təkəle özü insanların səhhiyyəsinə müsbət təsir edə bilər.

QOÇ - Yeni quruluşlar, nəzərdə tutulan planların icrası üçün sövdələşmələrdə iştirak etmək baxımından çox səmərəli gündür. Səhhətinizlə bağlı problemləriniz isə tədricən qaydasına düşəcək.

BUĞA - Bir qədər mistik taqvimdir. Amma əminlik ki, siz belə bir gündə falçı və ya cadugər yanına yox, müqəddəs ziyarətgahlara, ibadət yerlərinə baş çəkəcəksiniz. Pulla bağlı ehtiyatlı olun.

ƏKİZLƏR - Ulduzların düzümü daha çox qarşılıqlı münasibətlər zəminində uğurlara yiyələncəyinizdən xəbər verir. Bu yönümdə sevgi amilini daha çox qabardın. Axşamsa ehtiyatlı olun.

XƏRÇƏNG - Mənfii enerjili Ay bürcünüzdə olsa da, nəzərdə tutduğunuz planlar müsbət həllinə yaxınlaşacaq. Dedi-qodudan uzaq olun. Məişət problemlərini deyil, mənəvi duyğularınızı qabardın.

ŞİR - Kifayət qədər uğurlu gündür. Hətta havaların dəyişikliyi də ovqatınıza mənfii təsir göstərməyəcək. Məhəbbət amilinə daha çox diqqət yetirin, işgüzar sövdələşmələri sürətləndirin.

QIZ - Həddindən ziyadə səmərəli bir gün yaşayacaqsınız. Qonşu və qohumlarla təmkinli və ədalətli davranın. Sevindirici xəbərlər, uğurlu hadisələr ovqatınızı yüksəldəcək.

TƏRƏZİ - Fəaliyyətlə bağlı uğurlarınız birə-beş qat arta bilər. Bunun üçün həmkarlarınızla əlaqələri dərinləşdirməli, yeni iş təkliflərinə başdöndürməyə yanaşmamalısınız. Risk etməkdən qorxmayın.

ƏQRƏB - Saat 15-ə qədər bütün vacib işlərinizi yekunlaşdırın. Çünki göstərilən müddətdə iştirakçısı olduğunuz proseslər xeyrinizə cərəyan edəcək. Sonrakı saatlarda neytrallıq nümayiş etdirin.

OXATAN - Astroloji enerji bütün gücü sevgiyə yönəltməyi tövsiyə edir. Çünki bu gün yeganə uğurunuz bu sahədə olacaq. Digər məsələlərdə isə qalmaqal gözlənilir. Vəzifəli adamlarla ehtiyatlı davranın.

OĞLAQ - Təxminən saat 13-dən etibarən ulduzlar qarşınızda bir neçə şans yaradaçaq. Ələlxüsus da gələcək perspektivlər üçün bu fürsətin əhəmiyyəti böyük olacaq. O vaxta qədərse gözüaçaq olun.

SUTÖKƏN - Səhhətinizlə bağlı problem yoxdursa, uğurlu gün hesab etmək olar. Üzərinizə düşən vəzifələrin məsuliyyətini dərk etsəniz, planlarınızı əksəriyyəti reallaşacaq. Tanrını yaddan çıxarmayın.

BALIQLAR - Qarşınızda duran müəmmal gündə Göy qübbəsi daha çox neytrallıq nümayiş etdirməyinizi tələb edir. Ciddi sövdələşmələri, riskli məsələləri (ələlxüsus pulla bağlı) təxirə salın.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

150 illik tarixi olan gəlinlik paltarı tapıldı

Şotlandiyanın İst-Lotian bölgəsinin sakininə ulu nənesi üçün 150 il əvvəl tikilmiş gəlin paltarı qaytarılıb. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verir. 29 yaşlı Tess Nyuall itmiş paltar haqda facebook sosial şəbəkəsində məlumat verib. Qadın bu paltarı 2016-cı ilin sentyabr ayında kimyəvi təmizləməyə verib. Amma bir aydan sonra bu məkanı bağlayıblar və paltarı da qaytarmayıblar. Qeyd olunur ki, bu paylaşım ümumiyyətlə 300 min "like" toplaşmışdır. Şotlandiyalı qız yazıb ki, paltarı başqasına satmaq üçün götürüblər.

Nəşrin yazdığına görə, paltarı vaxtilə kimyəvi təmizləmə olan yerin sahibi tapıb. Belə ki, Nyualla kimyəvi təmizləmə firmasının bağlanması ilə məşğul olan Wylie & Bisset firması əlaqə saxlayıb və söz verib ki, toy paltarı bir həftə sonra ona qaytarılacaq. Firmanın verdiyi vəd yerinə yetib və 29 yaşlı gənc qız onun üçün miras olan gəlin paltarını əldə edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 3.075

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.